

**UCHWAŁA XVIII/133/21
RADY GMINY KOŁAKI KOŚCIELNE**

z dnia 10 grudnia 2021 r.

**w sprawie uchwalenia gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie
oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie w gminie Kołaki Kościelne na lata 2022 – 2026**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1372 i poz. 1834), w związku z art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249) uchwała się, co następuje:

§ 1. Uchwała się gminny program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie w gminie Kołaki Kościelne na lata 2022 – 2026, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia z mocą obowiązującą od dnia 1 stycznia 2022 roku.

Przewodniczący Rady

Anna Kulesza

Załącznik do Uchwały Nr XVIII/133/21
Rady Gminy Kołaki Kościelne
z dnia 10 grudnia 2021 r.

**GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY
W RODZINIE
I OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE
W GMINIE KOŁAKI KOŚCIELNE
NA LATA 2022-2026**

Kołaki Kościelne, grudzień 2021

Wstęp

„Przemoc nie jest oznaką siły, lecz słabości”

- bł. Ks. Jerzy Popiełuszko

Przemoc domowa jest przyczyną dysfunkcji rodziny, prowadzi do wielu tragedii życiowych, w szczególności, gdy ofiarami przemocy są dzieci. Zjawisko przemocy dotyczy prawie wszystkich sfer życia ludzkiego i prawie każdej grupy wiekowej.

Jednym z głównych celów polityki prorodzinnej państwa jest tworzenie warunków do pełnego rozwoju i prawidłowego funkcjonowania rodziny oraz zapobieganie występowaniu postaw i zachowań społecznych, grożących patologiami, w tym przemocą domową.

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2021r., poz. 1249) nakłada na samorządy gmin w obszarze tworzenia gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie następujące zadania:

- 1) opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie;**
- 2) prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie;
- 3) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia;
- 4) tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Podobnie ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 1876, z późn. zm.) oraz z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1119) wskazują na konieczność podejmowania działań zapobiegających przemocy w rodzinie.

Gminny Program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie jest skorelowany z następującymi Programami:

- 1) Krajowym Programem Przeciwdziałania Przemocy;
- 2) Programem przeciwdziałania przemocy w rodzinie w województwie podlaskim;
- 3) Powiatowym Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Zambrowskim;
- 4) Gminnym Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kołakach Kościelnych;
- 5) Gminnym Programem Wspierania Rodziny w gminie Kołaki Kościelne.

Priorytetowym celem Programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy w rodzinie dla gminy Kołaki Kościelne na lata 2022 – 2026 jest ograniczenie na terenie gminy skali problemu, jakim jest przemoc domowa oraz zwiększenie skuteczności pomocy rodzinom dotkniętym tym problemem. Cele, jakie będą bezpośrednio osiągane, odnoszą się do całego systemu zapobiegania i zwalczania przemocy w rodzinie. Zawiera on zadania do realizacji dla wszystkich gminnych jednostek i instytucji.

W części opisowej Programu zostały zawarte podstawowe informacje na temat zjawiska przemocy w rodzinie, istotne dla jego właściwego zrozumienia oraz planowania działań w zakresie profilaktyki i działań naprawczych w obszarze przemocy w rodzinie.

W części diagnostycznej przedstawiono charakterystykę gminy Kołaki Kościelne oraz ukazano analizę problemów społecznych na terenie gminy na podstawie danych pozyskanych z Komendy Powiatowej Policji w Zambrowie, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kołakach Kościelnych, Powiatowego Urzędu Pracy w Zambrowie, Urzędu Gminy w Kołakach Kościelnych, a także będących w posiadaniu Ośrodka Pomocy Społecznej w Kołakach Kościelnych. Przedstawiono również zasoby instytucjonalne i kadrowe oraz potrzeby w obszarze szeroko zakrojonej pracy z rodzinami uwikłanymi w przemoc.

Powyższe dane posłużyły do przeprowadzenia analizy SWOT, w oparciu o którą wyznaczono cele realizacji Programu.

Zakładając, że niniejszy Program będzie stanowił wspólny strategiczny plan działań wobec problemu przemocy w rodzinie na terenie gminy Kołaki Kościelne i będzie realizowany przez wszystkie instytucje zobligowane do podejmowania działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, oczekuje się, że przyczyni się on do stworzenia zintegrowanego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, ograniczenia zjawiska przemocy oraz poprawy kondycji rodzin mieszkających na terenie gminy Kołaki Kościelne.

1. Charakterystyka przemocy w rodzinie

Rodzina jest najważniejszym środowiskiem w życiu człowieka, kształtującym osobowość, system wartości, poglądy i styl życia. Ważną rolę w prawidłowo funkcjonującej rodzinie odgrywają wzajemne relacje pomiędzy rodzicami, oparte na miłości i zrozumieniu. Powszechnie przez rodzinę rozumie się parę małżeńską (opiekunów prawnych) i jej dzieci, która zamieszkuje pod wspólnym dachem i prowadzi wspólne gospodarstwo domowe. W przypadku dezorganizacji rodzina nie jest w stanie realizować podstawowych zadań, role wewnątrzrodzinne ulegają zaburzeniu, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się coraz bardziej niezgodne z normami prawnymi, moralnymi oraz oczekiwaniami społecznymi.

1.1 Zjawisko przemocy w rodzinie i jego skutki

Przemoc domowa może być zarówno skutkiem, jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie, bez wątpienia jest to zachowanie negatywne o dużej szkodliwości społecznej. Pomimo tego, iż w relacjach międzyludzkich istniała od zawsze, o przemocy w rodzinie mówiono niewiele. Ujawniano tylko pojedyncze zdarzenia z historii rodzin, w których doszło do tragedii, zapominając, że dla wielu ludzi dom rodzinny jest miejscem poniżenia, zagrożenia, dramatu czy rozpacz.

Zdaniem Anny Lipowskiej - Teutsch przemoc w rodzinie obejmuje wszelkie odmiany złego traktowania tych członków rodziny, którzy nie są w stanie skutecznie się bronić.

Przemoc kojarzy się nam najczęściej z biciem, popychaniem, kopaniem, znęcaniem się fizycznym nad drugą osobą, zmuszaniem człowieka do upokarzających czynności, stosowaniem przedmiotów lub narzędzi niebezpiecznych, mogących spowodować utratę zdrowia lub życia, czy też gwałtem. Przemocą jest również poniżanie psychiczne, oczernianie, wyzywanie, ranienie uczuć,

niszczenie poczucia własnej wartości, a także niszczenie przedmiotów, do których dana osoba jest przywiązana. Przemoc to także głodzenie, ograniczanie swobody drugiej osoby w sposób przekraczający normy moralne, izolowanie od otoczenia.

Według definicji, przyjętej w latach 1996-1997 przez międzyresortowy zespół „Bezpieczni w rodzinie”, przemoc w rodzinie to:

- 1) działanie lub zaniechanie podjęte w obrębie rodziny przez jednego z jej członków przeciwko pozostałym,
- 2) z wykorzystaniem istniejącej lub stworzonej przez okoliczności przewagi sił lub władzy,
- 3) godzące w ich prawa i dobra osobiste, a w szczególności życie i zdrowie (fizyczne czy psychiczne),
- 4) powodujące u nich szkodę lub cierpienie.¹

Przemocą w rodzinie możemy nazwać każdą sytuację, w której jeden z członków rodziny chce zdominować pozostałych. To każde zamierzone i wykorzystujące przewagę sił działanie, skierowane przeciwko bliskiej osobie, które narusza jej prawa i dobra osobiste, powoduje psychiczne lub fizyczne cierpienie. Takie zachowanie jest przestępstwem.

Przemoc w rodzinie przybiera postać znęcania się nad żonami, mężami, dziećmi, osobami niepełnosprawnymi, starszymi lub chorymi psychicznie. Innymi słowy ofiarami przemocy domowej mogą być wszyscy członkowie rodziny: dzieci, rodzice, współmałżonkowie, dziadkowie. Sprawcami przemocy mogą być również wszyscy członkowie rodziny – zarówno dorośli jak i dzieci.

Przemoc w rodzinie, zwana także potocznie przemocą domową, zgodnie z treścią art. 2 pkt. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie to: „jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób wymienionych w pkt. 1 ustawy (członków rodziny), w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”. Definicja ta nie wyczerpuje wszystkich znamion przemocy, nie mieści się w niej bowiem przemoc ekonomiczna. Jak podaje Jerzy Mellibruda, na przemoc w rodzinie można spojrzeć z perspektywy prawnej, moralnej, psychologicznej i społecznej².

Z punktu widzenia prawa przemoc w rodzinie jest przestępstwem. W zależności od tego, czy przemoc ma charakter jednorazowy, czy się powtarza, jest ścigana z różnych artykułów Kodeksu karnego. W sytuacji, kiedy przemoc ma charakter ciągły, jest kwalifikowana jako przestępstwo znęcania się nad rodziną z art. 207 Kodeksu karnego i przewiduje karę pozbawienia wolności od 3 miesięcy do 5 lat. Jeżeli czyn połączony jest ze stosowaniem szczególnego okrucieństwa, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10. Natomiast w sytuacji, kiedy następstwem jest targnięcie się pokrzywdzonego na własne życie, kara pozbawienia wolności wynosi od 2 do 12 lat. Z kolei moralne ujęcie zjawiska przemocy w rodzinie pokazuje, że dokonywanie przemocy to

¹ H. D. Sasal, Niebieskie karty, (w:) Przewodnik do procedury interwencji wobec przemocy w rodzinie. Warszawa 2005, s.19

² J. Mellibruda, Charakterystyka zjawiska przemocy w rodzinie, (w:) Przewodnik do realizacji ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Warszawa 2005. s. 9

krzywdzenie drugiego, słabszego człowieka i jako takie jest złem moralnym. Moralna ocena przemocy powinna powstrzymywać sprawców i motywować świadków do pomagania. Psychologiczna perspektywa przemocy domowej zwraca uwagę na cierpienie i bezradność ofiary, ukazuje mechanizmy wewnętrzne i sytuacyjne sterujące przemocą oraz złożone procesy interakcji między sprawcą a ofiarą. Psychologiczne zrozumienie przemocy odgrywa podstawową rolę przy pomaganiu ofiarom. W ujęciu socjologicznym ukazane są czynniki zawarte w obyczajach i postawach, które mogą sprzyjać przemocy lub ją usprawiedliwiać. Z drugiej strony w przeciwdziałanie przemocy w rodzinie mogą angażować się znaczące siły społeczne i wywierać wpływ na stan spraw publicznych.

Przemoc w rodzinie:

- jest zjawiskiem wynikającym z działania człowieka,
- działanie lub zaniechanie działań jest dokonywane przez jednego członka rodziny przeciwko pozostałym,
- jest procesem, gdyż nie pojawia się zniemacka i tworzy cykle,
- ma tendencje do powtarzania się i rzadko jest jednorazowym epizodem,
- jest intencjonalna – zmierza do osiągnięcia jakiegoś celu,
- wykorzystuje przewagę sił, uniemożliwiając samoobronę, opiera się na władzy, kontroli, dominacji, uległości,
- narusza prawa i dobra osobiste krzywdzonego członka rodziny,
- powoduje szkody i cierpienie u osób, których dotyczy.

Przemoc może spowodować oprócz szkód fizycznych również trwale i rozległe następstwa w psychice człowieka. Z tego powodu cierpią nie tylko ci, którzy są ofiarami, ale również bezsilni świadkowie obserwujący akty przemocy, tj. najczęściej dzieci.

• *Konsekwencje przemocy:*

a) konsekwencje doświadczania przemocy przez osoby dorosłe:

U osób poddawanych długotrwałej przemocy występują poważne problemy fizyczne i emocjonalne. Do najczęstszych objawów będących skutkami przemocy należą:

- poważne obrażenia ciała,
- wzrost częstości objawów związanych ze stresem (ból głowy, żołądka, pleców),
- przygnębienie, smutek, obojętność, popadanie w depresję, niepokój,
- niekontrolowane wybuchy płaczu, śmiechu czy agresji,
- zmienność nastrojów, decyzji,
- lęk przed bliskością, nieufność, poczucie zagrożenia, niska samoocena,
- kłopoty z zasypianiem i koncentracją, koszmary nocne,
- zaprzeczanie, obwinianie się, bezradność, adaptacja do przemocy.

Ofiary często zachowują się niezrozumiale, niejednokrotnie zmieniają zdanie i wycofują zawiadomienie o przestępstwie, bronią sprawcy. Zachowania te są w psychologii tłumaczone najczęściej występowaniem syndromu wyuczonej bezradności, zjawiska „prania mózgu” czy stresu pourazowego. Wycofanie się z aktywnych działań służących zmianie sytuacji i wyjściu z kręgu

przemocy może wynikać z przekonania o bezskuteczności działań, popartego wcześniejszymi doświadczeniami. Bierność i rezygnacja są również często wynikiem manipulacji ze strony sprawcy, mające na celu utrwalenie w ofierze niską samoocenę i wzbudzenie poczucia winy.

b) konsekwencje doświadczania przemocy przez dzieci:

Na szczególnie poważne konsekwencje zachowań przemocowych narażone są dzieci. Często są one bezpośrednimi ofiarami lub/i świadkami przemocy w rodzinie. Skutki przemocy ujawniają się często po długim czasie, kiedy dziecko dorasta, lub w jego dorosłym życiu. Objawiają się w różnej postaci, jako m.in.:

- obrażenia cielesne,
- życie w poczuciu ciągłego strachu i zagrożenia,
- brak poczucia bezpieczeństwa i stabilności środowiska wychowawczego,
- liczne schorzenia psychosomatyczne,
- maltretowanie psychiczne mogące prowadzić do nieprzystosowania interpersonalnego (niski poziom kompetencji społecznych, trudności w kontaktach z rówieśnikami), deficytów intelektualnych (w zakresie możliwości poznawczych, rozwiązywania konfliktów i kreatywności), problemów afektywno-behawioralnych (agresja, samoponížanie, lęk, wstyd i poczucie winy, wrogość i gniew, pesymizm i negatywizm),
- przemoc w postaci wykorzystywania seksualnego prowadząca do wysokiego poziomu agresji, poczucia osamotnienia, myśli samobójczych, zaburzeń snu, nadpobudliwości, agresji.

Niezwykle istotne jest podkreślenie faktu, iż konsekwencje stosowania przemocy ujawniać się mogą po wielu latach. Odroczone skutki przemocy objawiają się w postaci różnych form niedostosowania społecznego, np: trudności w nauce, wagarowania, ucieczek z domu, udziału w nieformalnych młodzieżowych grupach przestępczych, wysokim poziomie agresji, nadużywania alkoholu, brania narkotyków, itp.

Ponadto, zachowania przemocowe są dziedziczone i powielane. Młodzi chłopcy wychowujący się w rodzinach, gdzie mężczyzna znęca się nad kobietą, uczą się agresji wobec kobiet, dziewczynki zaś postrzegają bicie, maltretowanie i wykorzystywanie, jako elementy wpisane w rolę kobiety. Doświadczanie przemocy w dzieciństwie podwyższa ryzyko, że krzywdzone dzieci same staną się krzywdzącymi rodzicami.

c) społeczne konsekwencje doświadczania przemocy

Przemoc zagraża życiu, niesie ze sobą cierpienie fizyczne, ale nade wszystko powoduje niewyobrażalnie wielkie szkody psychiczne u ofiar, które najczęściej przez lata doświadczają znęcania się, wykorzystywania lub zaniedbania.

Przemoc domowa to także poważny problem społeczny. Destrukcyjna siła niszczy cały system rodzinny, rozsadza go od środka, odbiera poczucie bezpieczeństwa i możliwość prawidłowego rozwoju najmłodszym członkom rodziny. Niesie ze sobą ryzyko dziedziczenia przez dzieci zachowań przemocowych i powielania ich w dorosłym życiu. Niezwalczona przemoc przybiera na sile, utrwała się i eskaluje niosąc negatywne konsekwencje dla uwikłanych w nią rodzin i całego

społeczeństwa. Niezbędne jest zatem podejmowanie planowych działań mających na celu zapobieganie i zwalczanie przemocy w rodzinie, działań wpisanych w tworzenie i rozwijanie systemu przeciwdziałania przemocy, którego zasadniczymi elementami są specjalistyczne instytucje i profesjonaliści niosący pomoc osobom dotkniętym przemocą domową.

1.2. Rodzaje i typy przemocy w rodzinie

Wyróżnia się następujące formy przemocy:

- **fizyczna** (gorąca) – wszelkiego rodzaju działania bezpośrednie polegające na użyciu siły i prowadzące do naruszenia nietykalności cielesnej, nieprzypadkowych urazów, zranień, stłuczeń, złamań czy zasinień (to m.in.: popychanie, obezwładnianie, szarpanie, policzkowanie, uderzanie pięścią, kopanie, duszenie, ciskanie w kogoś przedmiotami, parzenie, polewanie substancjami żrącymi, użycie broni, przedmiotów lub narzędzi niebezpiecznych, mogących spowodować utratę zdrowia lub życia, itp.);
- **psychiczna** (zimna) – umyślne, agresywne działania, wykorzystujące nie tyle siłę fizyczną a mechanizmy psychologiczne, powodujące zachwianie u ofiary pozytywnego obrazu własnej osoby, obniżenie u niej poczucia własnej wartości, pojawienie się stanów lękowych i nerwicowych. Zachowania sprawcy mają na ogół charakter poniżający lub budzący poczucie zagrożenia i wywołują emocjonalny ból lub cierpienie (m.in.: wyśmiewanie, wyzywanie, upokarzanie, krytyka, groźby, kontrolowanie, ograniczanie kontaktów z innymi osobami, ograniczanie snu lub pożywienia, itp.);
- **ekonomiczna** – przejawia się w uniemożliwieniu dostępu do rodzinnych środków finansowych, prowadząc do całkowitego finansowego uzależnienia ofiary od sprawcy (np. odbieranie zarobionych pieniędzy, niezaspokajanie materialnych potrzeb rodziny, uniemożliwianie podjęcia pracy, zaciąganie kredytów i zmuszanie do zaciągania pożyczek wbrew woli współmałżonka);
- **seksualna** – wymuszenie różnego rodzaju nieakceptowanych i niechcianych przez ofiarę praktyk seksualnych w celu zaspokojenia potrzeb seksualnych sprawcy (np.: sprawca stosuje przemoc, grozi użyciem przemocy, żeby zmusić ofiarę do stosunku, wymusza seks z osobami trzecimi);
- **zaniedbanie** – stan ciągłego niezaspokajania podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych osób zależnych.

Formy przemocy: fizyczna, psychiczna, ekonomiczna i seksualna – mogą się przenikać, ale każda może też występować osobno. Osobami doświadczającymi przemocy domowej są najczęściej kobiety, dzieci, osoby starsze lub niepełnosprawne, ale bywają też nimi mężczyźni. Ponadto szerokie ujęcie problemu pozwala wyodrębnić:

- typ przemocy, w której sprawcami są dorośli, tj. przemoc wobec partnerki/a, przemoc wobec dziecka,
- typ przemocy, w której sprawcami są dzieci, tj. przemoc wobec rodziców, przemoc wobec rodzeństwa,

- typ przemocy, w której sprawcami mogą być dorośli i dzieci, tj. przemoc wobec osób w podeszłym wieku.

1.3. Fazy cyklu przemocy

Przemoc w rodzinie nie jest zachowaniem incydentalnym i zwykle powtarza się według określonego schematu. W cyklu przemocy występują trzy niezależne fazy, zmienne pod względem swej intensywności i czasu trwania:

- 1) faza narastającego napięcia – jest to zwykle początek cyklu, w którym zaczyna pojawiać się wzrost napięcia, narastają sytuacje konfliktowe, które z kolei wywołują agresję, gniew;
- 2) faza ostrej przemocy – to faza, w której następuje wybuch gniewu i wyładowanie agresji, sprawca przemienia się w kata. Agresja w tej fazie może być zagrażająca dla zdrowia i życia ofiary, moment zakończenia aktu przemocy zależy wyłącznie od sprawcy i nie ma żadnego związku z zachowaniem ofiary (sygnały jej bólu i cierpienia nie wyciszają agresji). Najczęściej w tej fazie lub zaraz po niej ofiary poszukują pomocy, składają skargi, wzywają Policję lub informują odpowiednie służby;
- 3) faza „miodowego miesiąca” – to trzecia faza, w czasie której sprawca wyraża swoją skruchę, okazuje żal, przeprosza, obiecuje, że już nigdy więcej nie skrzywdzi ofiary lub po prostu zachowuje się tak, jak gdyby przemoc nigdy nie miała miejsca; faza ta jest przemijająca i bez specjalistycznej pomocy kończy się nawrotem przemocy spowodowanym ponownym wzrostem napięcia u sprawcy. Faza „miodowego miesiąca” zatrzymuje ofiarę w sytuacji przemocy, bo łatwo pod jej wpływem zapomnieć o koszmarze pozostałych dwóch faz. Prawdziwe zagrożenie, jakie niesie ze sobą ta faza jest związane z tym, że przemoc w następnym cyklu zazwyczaj jest gwałtowniejsza i za każdym razem narasta. Jeśli już raz doszło do użycia przemocy, będzie ona się powtarzać, dopóki nie zostanie przerwana, najczęściej przez interwencję z zewnątrz. W fazie „miodowego miesiąca” ofiary najczęściej wycofują się z kontaktu z osobami pomagającymi, zmieniają zeznania, bronią i usprawiedliwiają zachowania sprawców. Jest to czas pozornego odzyskiwania przez ofiary kontroli i mocy, który nie trwa zbyt długo.

1.4. Rola stereotypów i przekonań na temat przemocy domowej

W świadomości społecznej funkcjonuje wiele mitów i stereotypów na temat przemocy w rodzinie, które głęboko zapuszczają swoje korzenie i fałszują rzeczywistość. Wiele społeczeństw czy środowisk nie reaguje na problem przemocy w rodzinie, wyrażając tym samym przyzwolenie na jej istnienie. Stereotypy, mity czy przekonania usprawiedliwiają stosowanie przemocy, służą do ukrycia lub zbagatelizowania problemu, przez co utrudniają prawidłowe reagowanie na akty brutalności czy okrucieństwa wobec bliskich. Dają sprawcy sygnał o społecznym przyzwoleniu na stosowanie przemocy, umacniają w nim poczucie bezkarności, zniewalając ofiarę i zmuszając ją do milczenia. Z punktu widzenia problemu przemocy w rodzinie za najgroźniejsze uważa się stereotypy:

- a) **usprawiedliwiające przemoc** – np.: „osoby używające przemocy muszą być chore psychicznie”, „mnie też bili i wyrosłem na porządnego człowieka”, „jak się ciebie nie będą bać, to się z ciebie będą śmiać”, „przemoc jest wtedy, gdy są ślady na ciele”, „przyczyną przemocy w rodzinie jest

alkohol”, „przemoc zdarza się tylko w rodzinach z marginesu społecznego”, „to był jednorazowy incydent, który nigdy się nie powtórzy”,

- b) **przenoszące odpowiedzialność za przemoc na ofiary** – np.: „sama sobie winna”, „jeśli ktoś jest bity to znaczy, że na to zasłużył”, „widziały gały, co brały”, „ofiary przemocy w rodzinie akceptują przemoc”, „gdyby ofiara naprawdę cierpiała odeszłaby od sprawcy”, „kobieta odpowiada za ognisko domowe”, „gdyby chciała naprawdę coś zmienić, to już dawno by to zrobiła”,
- c) **przekonania izolujące ofiary** – np.: „nie mów nikomu co się dzieje w domu”, „przemoc w rodzinie to sprawa prywatna, nikt nie powinien się wtrącać”, „policja nie powinna interweniować w sprawach rodzinnych”, „gwałt w małżeństwie nie istnieje”, „nie ujawnia się tajemnic rodzinnych”, „nie pierze się rodzinnych brudów publicznie”, „nie można zmienić swojego przeznaczenia”.

1.5. Prawo wobec problemu przemocy w rodzinie

Przemoc domowa jest przestępstwem. Podstawowym przepisem prawa karnego, związanym z zagadnieniem przemocy w rodzinie, jest art. 207 Kodeksu Karnego – przestępstwo znęcania. Przewiduje on karę za znęcanie się fizyczne lub psychiczne nad osobą najbliższą, małoletnią, nieporadną, zależną.

Znęcanie jest kategorią zbiorczą – może obejmować szereg zachowań, które rozpatrywane osobno, będą stanowić inne przestępstwa, np. uszkodzenie ciała, groźby karalne. Jeśli przyjmiemy, że doszło do znęcania w rozumieniu prawa karnego, konieczny jest jakiś czas jego trwania, ale wyjątkowo, gdy przemoc ma charakter szczególnie dotkliwy lub intensywny, można ją zakwalifikować jako znęcanie, nawet jeżeli trwa bardzo krótko, np. jeden dzień. W sytuacji, gdy zachowanie będące przemocą, nie zostanie uznane za znęcanie się, np.: z uwagi na brak długotrwałości, może być ścigane osobno, jako inne przestępstwo. Przestępstwo znęcania się nie zachodzi wówczas, gdy dwie osoby znęcają się wzajemnie nad sobą. Obok znęcania w rodzinie dochodzi także do innych ściganych prawem przestępstw takich jak m.in.:

- ciężki uszczerbek na zdrowiu (art. 156 k.k. lub art. 157 §1 i 2 k.k.) i naruszenie nietykalności cielesnej (art. 217 k.k.),
- pozostawianie osoby, co do której istnieje obowiązek sprawowania opieki, w sytuacjach bezpośrednio zagrażających jej życiu albo ciężkiemu uszczerbku na zdrowiu (art. 160 §2 k.k.),
- zmuszanie do określonych zachowań (art. 191 §1 k.k.),
- zgwałcenie (art. 197 k.k.) oraz nakłanianie i zmuszanie do czynów nierządnych przy wykorzystaniu stosunku zależności (art. 199 k.k.),
- doprowadzenie małoletniego poniżej lat 15 do obcowania płciowego lub do poddania czy wykonania innej czynności seksualnej lub utrwalanie treści pornograficznych z udziałem małoletniego (art. 200 k.k.),
- rozpijanie małoletniego poprzez dostarczanie napoju alkoholowego, ułatwianie lub nakłanianie do spożycia takiego napoju (art. 208 k.k.),

- uporczywe uchylanie się od obowiązku alimentacyjnego (art. 209 k.k.),
- porzucenie małoletniego lub osoby nieporadnej pod względem psychicznym lub fizycznym (art. 210 k.k.),
- zniewaga (art. 216 § 1 k.k.),
- kradzież na szkodę osoby najbliższej (art. 278 § 4 k.k.) lub kradzież z włamaniem (art. 279 k.k.),
- przywłaszczenie (art. 284 k.k.) lub niszczenie mienia (art. 288 k.k.).

Sytuację osób doznających przemocy w rodzinie regulują również przepisy prawa cywilnego zawarte głównie w Kodeksie Rodzinnym i Opiekuńczym, dotyczące m.in.:

- ustanowienie rozdzielności majątkowej przez Sąd (art. 52).
- warunków orzekania separacji i rozwodu (art. 56, art. 61¹ – art. 61⁶).
- rozstrzygnięcia władzy rodzicielskiej, obowiązku ponoszenia kosztów utrzymania i wychowania dziecka w przypadku rozwodu (art. 58 § 1).
- sposobu korzystania ze wspólnego mieszkania w przypadku rozwodu (art. 58 § 2).
- warunków dokonywania podziału wspólnego majątku (art. 58 § 3).
- obowiązku rodziców do świadczeń alimentacyjnych względem dziecka (art. 133).

Od 2005 roku funkcjonuje ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, która określa zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zasady postępowania wobec osób doznających przemocy w rodzinie oraz osób stosujących przemoc. Ustawa zobowiązuje osoby, które w związku z wykonywaniem swoich obowiązków służbowych powzięły podejrzenie o występowaniu przemocy w rodzinie, do niezwłocznego zawiadomienia o tym Policji lub Prokuratora (art. 12).

Ustawa ta umożliwia również stosowanie, w toku postępowania, wobec osób podejrzanych, specyficznych środków ograniczających możliwość ich kontaktu z pokrzywdzonymi.

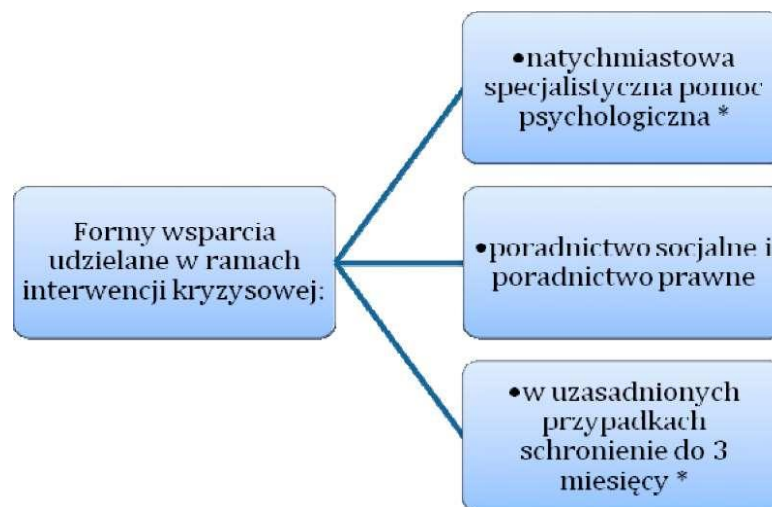
1.6. Rodzaje pomocy osobom doznającym przemocy

- **Interwencja kryzysowa** - systemowe, interdyscyplinarne, wielowątkowe oddziaływanie na osobę w kryzysie, dostarczające wszechstronnego wsparcia i wielostronnej pomocy: psychologicznej, materialno-bytowej, prawnej, społecznej, medycznej, informacyjnej i innej.

Celem interwencji kryzysowej jest dążenie do odzyskania przez osobę znajdującą się w kryzysie zdolności do samodzielnego pokonania owego kryzysu (złagodzenie objawów reakcji kryzysowej, przywrócenie równowagi psychicznej, zapobieżenie przejściu ostrego kryzysu w stan chroniczny, przywrócenie umiejętności samodzielnego radzenia sobie w trudnych sytuacjach życiowych).

Definicja interwencji kryzysowej zawarta w art. 47 ustawy o pomocy społecznej mówi, iż jest to „zespół interdyscyplinarnych działań podejmowanych na rzecz osób i rodzin będących w stanie kryzysu”, *których celem jest* „przywrócenie równowagi psychicznej i umiejętności samodzielnego radzenia sobie, a dzięki temu zapobieganie przejściu reakcji kryzysowej w stan chronicznej niewydolności psychospołecznej”.

Powyższa definicja została rozszerzona przez zapisy ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, która również poszerzyła formy wsparcia składające się na interwencję kryzysową o natychmiastową pomoc psychologiczną oraz schronienie do 3 miesięcy.

* formy wsparcia zgodnie z art. 47 ust. 3 ustawy o pomocy społecznej wprowadzone przez ustawę o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Interwencja kryzysowa jest świadczeniem niepieniężnym z pomocy społecznej (art. 36 pkt. 2 lit. h), skierowanym do wszystkich osób i rodzin, bez względu na posiadany przez nich dochód i niewymagającym wydania decyzji administracyjnej (art. 106 ust 2 ustawy o pomocy społecznej).

Cele interwencji kryzysowej to:

- złagodzenie objawów reakcji kryzysowej,
- przywrócenie równowagi psychicznej,
- zapobieganie przejściu ostrego kryzysu w stan chroniczny,
- przywrócenie umiejętności samodzielnego radzenia sobie w trudnych sytuacjach życiowych.

Charakterystyczne dla interwencji kryzysowej jest:

- udzielanie pomocy jak najszybciej po wydarzeniu kryzysowym,
- intensywność kontaktów,
- elastyczność oddziaływań,
- mobilizowanie naturalnego systemu wsparcia,
- kompleksowa odpowiedź na potrzeby osoby w kryzysie.

Zadaniem osób i instytucji zajmujących się interwencją kryzysową jest możliwie jak najszybsze opanowanie kryzysu, a nie rozwiązywanie problemów powstałych przed sytuacją kryzysową.

• **Poradnictwo** – udzielanie informacji, pokazanie różnych możliwości działania, pomoc przy wyborze najlepszego rozwiązania. Najbardziej rozpowszechnione wśród ofiar przemocy są porady prawne;

- **Wsparcie** – psychologiczne, socjalne, duchowe. Ofiary przemocy muszą mieć świadomość, że nie są same. Jest to przeciwdziałanie izolacji społecznej, poczuciu osamotnienia i bezradności;

- **Pomoc specjalistyczna** - psychologiczna, prawna, medyczna, socjalna. Specjaliści pomagają zgodnie z umiejętnościami i kompetencjami;

- **Edukacja** – (ważny element w pomaganiu ofiarom) – uzyskanie wiedzy na temat zjawiska przemocy, przysługujących prawach, możliwościach pomocy;

- **Terapia** – pomoc indywidualna bądź grupowa. Ten rodzaj pomocy może uzyskać ofiara, kiedy zagrożenie ze strony sprawcy znacznie się zmniejszyło, przeszła edukację, dostała wsparcie i otrzymała niezbędną bieżącą pomoc.

2. Diagnoza środowiska lokalnego

2.1 Charakterystyka gminy Kołaki Kościelne

Gmina Kołaki Kościelne położona jest w zachodniej części województwa podlaskiego i wschodniej części powiatu zambrowskiego, przy granicy z powiatem wysokomazowieckim. Powierzchnia gminy w granicach administracyjnych wynosi 73,61 km², co stanowi 7361 ha. Graniczy z gminami: Rutki Kossaki (od północy), Zambrów (od zachodu), Kulesze Kościelne (od wschodu) i Wysokie Mazowieckie (od południa). Pod względem administracyjnym gmina Kołaki Kościelne do 31.12.1998 r. należała do województwa łomżyńskiego, natomiast od 01.01.1999 r. należy do województwa podlaskiego.

Gmina jest jedną z pięciu jednostek samorządu terytorialnego wchodzącego w skład powiatu zambrowskiego. Obok miasta i gminy Zambrów w skład powiatu wchodzi gminy: Szumowo, Rutki i Kołaki Kościelne.

Teren gminy Kołaki Kościelne tworzą 24 sołectwa. Największą miejscowością jest sołectwo Kołaki Kościelne, w której na dzień 31.12.2020 r. mieszkało 476 mieszkańców. Znajduje się tu siedziba gminy - Urząd Gminy w Kołakach Kościelnych. Miejscowość ta jest głównym miejscem usług lokalnych w zakresie szkolnictwa, ochrony zdrowia, kultury, sportu, administracji, obsługi finansowej, handlu i innych, z których korzystają wszyscy mieszkańcy gminy.

Gmina Kołaki Kościelne, jest obszarem mającym charakter typowo rolniczy, większość mieszkańców pracuje we własnych gospodarstwach rolnych. Liczba gospodarstw rolnych o powierzchni pow. 1 ha fizycznego wynosiła:

- w 2019 roku – 630
- w 2020 roku – 637

Poza sektorami rolniczymi i publicznymi (urząd gminy, szkoły, ochrona zdrowia) mieszkańcy gminy zajmują się drobnym handlem i usługami dla ludności miejscowej i przyjezdnej. Na obszarze gminy działają drobne zakłady rzemieślnicze i usługowe. Z danych Urzędu Gminy Kołaki Kościelne wynika, że na terenie gminy liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych wynosiła:

- w 2019 roku – 43
- w 2020 roku – 35

Według danych Urzędu Stanu Cywilnego Gminy Kołaki Kościelne, na dzień 31 grudnia 2020 r. na terenie gminy zamieszkiwało 1.213 mężczyzn i 1.149 kobiet, co stanowiło 2.362 osoby (zameldowania stałe i czasowe), w tym: dzieci i młodzież do 18 roku życia – 450, osoby w wieku od 19 do 60/65 – 1.426 i powyżej 60/65 – 486.

Wśród mieszkańców **19,05 %** - czyli 450 to osoby, dzieci i młodzież w wieku przedprodukcyjnym, **60,37%** - czyli 1 426 osób w wieku produkcyjnym oraz **20,58%** - czyli 486 osób w wieku poprodukcyjnym (w tym: 164 mężczyzn powyżej 65 roku życia i 322 kobiety powyżej 60 roku życia). W odniesieniu do ogólnopolskiej tendencji, znacznego powiększania się grupy osób w wieku senioralnym, gmina Kołaki Kościelne ma dobre wskaźniki procentowe.

Tabela 1: Struktura mieszkańców Gminy Kołaki Kościelne w wybranych latach:

Dane z roku:	Wiek: 0-18 lat	Wiek: 19-60/65 lat	Wiek: powyżej 60/65 lat	Razem
2019	438	1 446	473	2 357
2020	450	1426	486	2 362
	Wzrost	Spadek	Wzrost	Wzrost

Dane: Urząd Gminy Kołaki Kościelne, Ewidencja Ludności

Tabela 2: Struktura mieszkańców Gminy Kołaki Kościelne w wybranych latach:

Dane z roku:	Wiek: 0-14	Wiek: 15-30	Wiek: 31-49	Wiek: 50-59	Wiek: 60+	Razem
2019	352	498	631	290	585	być 2357
2020	368	475	640	290	589	2 362
	Wzrost	Spadek	Wzrost	-	Wzrost	Wzrost

Dane: Urząd Gminy Kołaki Kościelne, Ewidencja Ludności

Na terenie gminy Kołaki Kościelne funkcjonują dwie szkoły podstawowe (z oddziałami przedszkolnymi), biblioteka szkolna i publiczna. Mieszkańcy mają zapewnioną opiekę zdrowotną w gabinecie lekarza rodzinnego funkcjonującym na terenie gminy. W miejscowości Kołaki Kościelne znajduje się również apteka.

Ponadto w 2011 roku został powołany Zespół Interdyscyplinarny Gminy Kołaki Kościelne, w skład którego wchodzi przedstawiciele: Ośrodka Pomocy Społecznej, Policji, Oświaty, Ochrony Zdrowia, Stowarzyszenia i Sądu, którzy realizują zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, ściśle ze sobą współpracując.

2.2. Analiza problemów społecznych na terenie gminy Kołaki Kościelne

Szacowanie skali zjawiska przemocy w rodzinie jest bardzo trudne. Dane dotyczące zjawiska przemocy nie odzwierciedlają w pełni faktycznej skali problemu, ponieważ jest to temat wstydlivy, często zatajany, aż do chwili zaistnienia sytuacji dramatycznych i bezpośredniej przemocy fizycznej. Ze statystyk policyjnych i danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Kołakach Kościelnych wynika, że na terenie gminy Kołaki Kościelne przeprowadzane były interwencje domowe oraz zakładane „Niebieskie Karty”, co przedstawiają poniższe tabele:

Tabela nr 3

RODZAJ PROBLEMU	ROK	
	2019	2020
Interwencje	260	276
W tym: interwencje domowe związane z przemocą w rodzinie (w tym interwencje, w których sprawcami były osoby pod wpływem alkoholu)	40	18

Źródło: Komenda Powiatowa Policji w Zambrowie

Tabela nr 4

Liczba założonych „Niebieskich Kart” na terenie Gminy Kołaki Kościelne					
2019			2020		
10 (w tym: 2 karty w jednej rodzinie)			4		
w tym założona przez instytucję:			w tym założona przez instytucję:		
<i>Policja</i>	<i>OPS</i>	<i>Inne podmioty:</i>	<i>Policja</i>	<i>OPS</i>	<i>Inne podmioty:</i>
8	2	0	3	1	0

Źródło: OPS Kołaki Kościelne

Z wyżej przedstawionych danych wynika, iż najczęściej procedura „Niebieskiej Karty” wszczynana jest przez funkcjonariuszy Policji. Każda założona „Niebieska Karta” jest przekazywana przewodniczącemu zespołu, który po uzgodnieniu z członkami zespołu powołuje grupę roboczą do pracy na rzecz danej rodziny. Poniższa tabela przedstawia liczbę posiedzeń zespołu interdyscyplinarnego i grup roboczych w latach 2019-2020.

Tabela nr 5

Rok	Liczba posiedzeń Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego	Liczba posiedzeń grup roboczych
2019	5	54
2020	4	34

Źródło: opracowanie własne Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego w Kołakach Kościelnych.

Do najczęstszych form przemocy w rodzinie na terenie gminy Kołaki Kościelne należą: poniżanie, wyzwiska, poddawanie stałej krytyce oraz przemoc fizyczna. Osobami doznającymi przemocy są zwykle rodzice, współmałżonkowie oraz pełnoletnie dzieci. Po przeanalizowaniu „Niebieskich Kart” z lat 2019 – 2020 można stwierdzić, że najczęściej dochodzi do przemocy pomiędzy rodzicem a pełnoletnim dzieckiem, kolejną grupę stanowi przemoc pomiędzy małżonkami,

natomiast w sporadycznych przypadkach przemoc stosowana jest wobec innych członków rodziny (np.: teściowa – synowa, pełnoletnie rodzeństwo). Z danych zebranych z prowadzonych procedur wynika, iż w gminie Kołaki Kościelne zarówno osobami doznającymi przemocy jak i sprawcami przemocy są mężczyźni (najczęściej sprawcami są pełnoletni synowie), będący często pod wpływem alkoholu. Prawdopodobieństwo wystąpienia aktów przemocy w rodzinach alkoholowych jest ponad dwukrotnie większe niż w pozostałych rodzinach.

Na podstawie informacji uzyskanych z Komendy Powiatowej Policji w Zambrowie na temat stanu bezpieczeństwa i porządku publicznego na terenie gminy Kołaki Kościelne wynika, iż:

1) Liczba popełnionych przestępstw wynosiła:

Tabela nr 6

	2019	2020
Ogółem	27	22
w tym:		
Kradzieże	5	2
Kradzieże z włamaniem	0	0
Bójki i pobicia	0	0
Kradzież samochodu	0	0
Przestępstwa rozbójnicze	0	0
Uszkodzenie mienia	5	1
Uszkodzenie ciała	1	1
Wypadki drogowe	0	0

Źródło: Komenda Powiatowa Policji w Zambrowie

2) Liczba ujawnionych wykroczeń w 2020 roku – wynosiła 221 (głównie wykroczenia drogowe). W celu podniesienia stanu bezpieczeństwa mieszkańców gminy Kołaki Kościelne funkcjonariusze Komendy Powiatowej Policji przeprowadzili na terenie placówek oświatowych działania edukacyjno - profilaktyczne, m.in.: „Dzień Bezpiecznego Internetu: Działajmy Razem”, „Bezpieczne ferie”, „Bezpieczne wakacje”, „Odpowiedzialność prawna nieletnich”, „Bezpieczny Internet – cyberprzemoc”, „Przemoc rówieśnicza”, „Cyberprzestępczość w Internecie”, „Kręci mnie bezpieczeństwo...nad wodą”, „Mam wybór...wybieram rozsądek”, bezpieczeństwo i zasady ruchu drogowego”. Ponadto w 2020 r. odbyło się spotkanie poświęcone poprawie bezpieczeństwa na terenie gminy Kołaki Kościelne w ramach wdrażania „Mapy Zagrożeń Bezpieczeństwa”.

Z danych Gminnej Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Kołaki Kościelne wynika, iż w 2020 roku wszczęto postępowanie w przedmiocie uzależnienia od alkoholu w 3 przypadkach, z czego 1 zostało skierowanych do Sądu Rejonowego w Zambrowie, z pozostałymi osobami przeprowadzono rozmowy motywacyjne.

Spśród ogólnej liczby mieszkańców Gminy Kołaki Kościelne – 2.362 osoby; w 2020 r. Ośrodek Pomocy Społecznej w Kołakach Kościelnych objął pomocą we wszystkich formach 145 rodzin, w tym: 370 osób (w tym: 117 rodzin, tj. 304 osoby wyłącznie w formie pracy socjalnej). Pod pojęciem rodziny należy rozumieć osoby samotnie gospodarujące lub osoby spokrewnione pozostające w faktycznym związku, wspólnie zamieszkujące i gospodarujące. Osoby objęte wsparciem ośrodka stanowiły – 15,66% ogólnej liczby mieszkańców.

Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Zambrowie (na dzień 31.12.2020 r.) wynosi - 25, z czego - 5 osób pobierało zasiłek dla bezrobotnych.

Z posiadanych przez tutejszy ośrodek danych wynika, że na terenie Gminy Kołaki Kościelne przemoc w rodzinie w większości przypadków występuje w rodzinach o wyższym statusie społecznym, często łączy się z problemem nadużywania alkoholu. Z obserwacji środowiska wynika również, że niepokojąco częstym zjawiskiem jest stosowanie przemocy wobec osób starszych.

Niestety, nadal wiele przypadków przemocy w rodzinie nie jest zgłaszanych, głównie z powodu strachu, wstydu, braku wiary w skuteczność prawa i obowiązujących procedur, braku sprawnego systemu wsparcia dla osób doświadczających przemocy w rodzinie.

Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje działania wynikające z ustawy o pomocy społecznej, w tym prowadzi pracę socjalną z osobami, co do których istniało podejrzenie, że doznają przemocy oraz ich rodzinami. Rodziny, w których występował problem przemocy zostały objęte poradnictwem oraz w razie wystąpienia potrzeby wsparciem finansowym.

Zachowanie ofiar przemocy domowej bywa różne, często niekonsekwentne, niezrozumiałe, irytujące, zniechęcające do pomocy. Ofiary przemocy często zmieniają zeznania, bronią sprawcę przemocy, często zrzucając winę na inne osoby o niepotrzebne wtrącanie się w ich życie rodzinne. Przemoc w rodzinie jest niewątpliwie najbardziej dotkliwym rodzajem przemocy, ponieważ sprawcą jest najbliższa osoba – członek rodziny, a naturalnym środowiskiem życia człowieka jest właśnie rodzina. To w niej człowiek rodzi się, wychowuje, dojrzewa, w niej kształtuje własną osobowość. Nie zawsze jednak to środowisko spełnia należycie swoje podstawowe funkcje. Nie dla wszystkich rodzinny dom jest azylem, w którym panuje miłość, bezpieczeństwo i wzajemne zaufanie. Osoba będąca ofiarą przemocy domowej jest zmuszona do szukania pomocy poza systemem rodzinnym. Przemoc w rodzinie często nie jest tylko skutkiem, ale również przyczyną dysfunkcji w rodzinie. Bez wątpienia kwalifikuje się do negatywnych zachowań o wysokiej szkodliwości społecznej.

Rozpoznanie skali zjawiska, wyłącznie na podstawie danych statystycznych Ośrodka Pomocy Społecznej, Policji czy innych instytucji zaangażowanych w rozwiązywanie problemu przemocy domowej nie daje pełnego zobrazowania skali zjawiska. Często przemoc nie wychodzi poza próg domu, a osoby jej doświadczające, z różnych powodów nie szukają pomocy. Trzeba również mieć na uwadze, że ofiarami przemocy w rodzinie są dzieci, które z reguły nie potrafią same poprosić o pomoc, a które rozwijając się w atmosferze przemocy nabywają negatywne wzorce zachowań i niejednokrotnie zostają sprawcami przemocy w rodzinie już, jako rodzice.

Niezmiernie istotna jest interdyscyplinarna współpraca i przepływ informacji pomiędzy różnymi instytucjami i organizacjami zajmującymi się pomaganiem ofiarom przemocy domowej, a co za tym idzie tworzenie koalicji lokalnych. Niniejszy Program ochrony ofiar przemocy w rodzinie ma na celu zwiększenie zakresu pomocy i podniesienie skuteczności działań na rzecz rodzin z problemem przemocy domowej.

2.3 Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie – wyniki badań ankietowych

Skala przemocy w rodzinie, jako zjawiska zachodzącego w środowisku zamkniętym, jest niezwykle trudna do oszacowania. Składa się na to wiele przyczyn, poczynając od braku udziału osób trzecich, oporu ofiar przed wyjawieniem sytuacji na zewnątrz ze względu na uwarunkowania społeczne, obawę przed rozpadem związku, przed zachowaniem sprawcy. W celu zdiagnozowania zjawiska przemocy w rodzinie oraz stanu wiedzy na temat przemocy wśród mieszkańców z terenu gminy Kołaki Kościelne w maju 2019 r. Ośrodek Pomocy Społecznej w Kołakach Kościelnych przeprowadził badanie ankietowe wśród dorosłych mieszkańców gminy. Łącznie wpłynęło 30 ankiet, w tym: 77% (23) stanowiły odpowiedzi kobiet, zaś 23% (7) - mężczyzn.

Zebrano informacje na temat występowania zjawiska przemocy na terenie gminy Kołaki Kościelne, w tym okoliczności, postaw oraz możliwości skorzystania z pomocy instytucji wspierających osoby doznające przemocy. Głównym celem diagnozy było zdobycie wiarygodnych informacji na temat wspomnianych problemów, natomiast końcowe wnioski służyć będą skuteczności przeciwdziałania przemocy. Wynik diagnozy jest odzwierciedleniem problemu przemocy i wiedzą, jaką dysponują mieszkańcy na temat szukania pomocy przez osoby dotknięte pośrednio i bezpośrednio z przemocą w rodzinie. Właściwie przygotowane i wpajane działania mogą doprowadzić do rozwiązania problemów związanych z przemocą na terenie gminy. Część ankiety została poświęcona określeniu stanu wiedzy badanych dotyczących odpowiedniego reagowania w sytuacjach doświadczania przemocy, a także ich gotowości do uczestnictwa w zajęciach podnoszących kompetencje w radzeniu sobie w podobnych sytuacjach w przyszłości, np. do kogo zwrócić się o pomoc, jak zareagować będąc świadkiem sytuacji związanej z przemocą. Przeprowadzone w formie ankiet badanie dostarczyło ciekawych wniosków mogących stanowić cenną informację określającą stopień i charakter występowania przemocy w rodzinach w gminie Kołaki Kościelne.

2.3.1. Opis przeprowadzonych działań –charakterystyka.

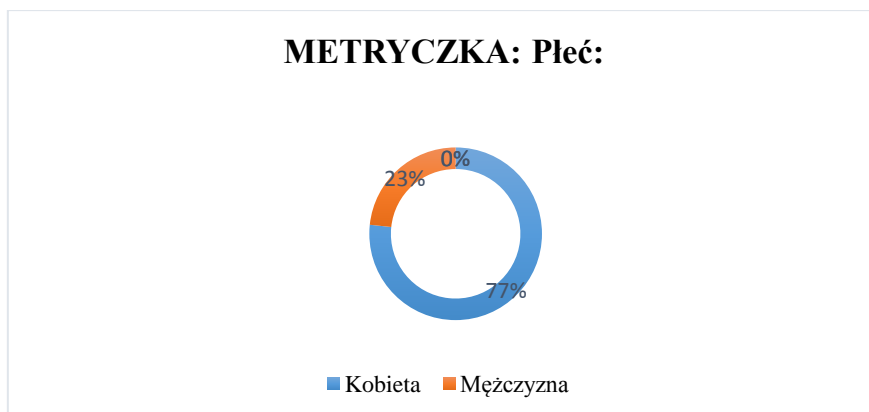
W badaniach na potrzeby diagnozy problemu przemocy w rodzinie w gminie Kołaki Kościelne uczestniczyli mieszkańcy o różnych cechach społeczno – demograficznych. Poniżej przedstawiony został opis z uwzględnieniem zmiennych niezależnych – płci, wieku, wykształcenia, statusu zawodowego. Do przeprowadzenia badań wybrano metodę ilościową z wykorzystaniem ankiety, która była anonimowa, w związku z tym należy przypuszczać, iż udzielone przez respondentów odpowiedzi były wiarygodne i szczerze.

Kwestionariusze ankiety były dostępne na stronie internetowej www.kolaki.pl, w zakładce – jednostki organizacyjne – OPS – przeciwdziałanie przemocy oraz w siedzibie Ośrodka Pomocy Społecznej w Kołakach Kościelnych. Ponadto formularze ankiety zostały rozpowszechnione wśród społeczności szkolnej Szkoły Podstawowej w Kołakach Kościelnych oraz Szkoły Podstawowej w Szczodrach. Kwestionariusz składał się z pytań bezpośrednio związanych z głównym problemem badawczym, wyposażonych w kafeterię zamkniętą i półotwartą.

Płeć respondentów

Na podstawie przeprowadzonych badań stwierdzono, że w grupie 30 przebadanych osób, 23 (77%) stanowiły kobiety, a 7 (23%) mężczyźni

Wykres 1.

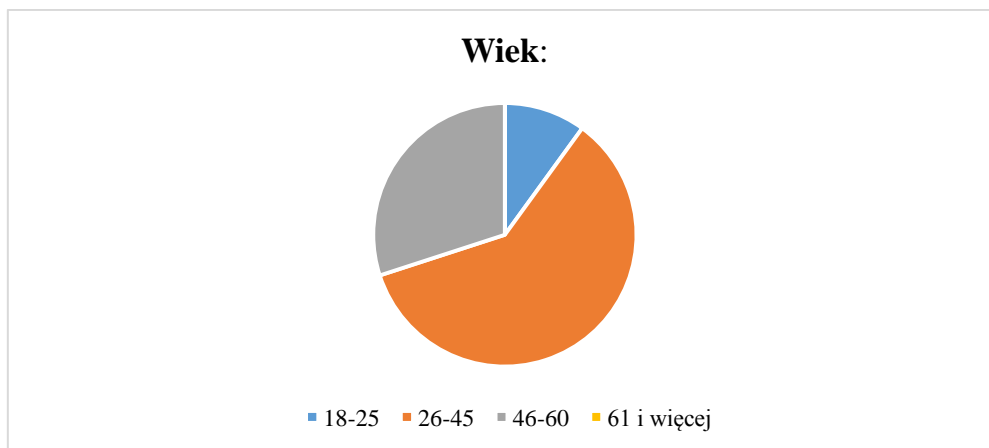

Źródło: wyniki badań własnych

Wiek respondentów.

Ponad połowa badanej grupy – 60 % była w przedziale wiekowym 26-45 lat. Na drugim miejscu znaleźli się ankietowani w przedziale wiekowym 46-60 lat (30%). Najmniej ankietowanych, gdyż tylko 10 % było w wieku 18-25 lat.

Wykres 2.

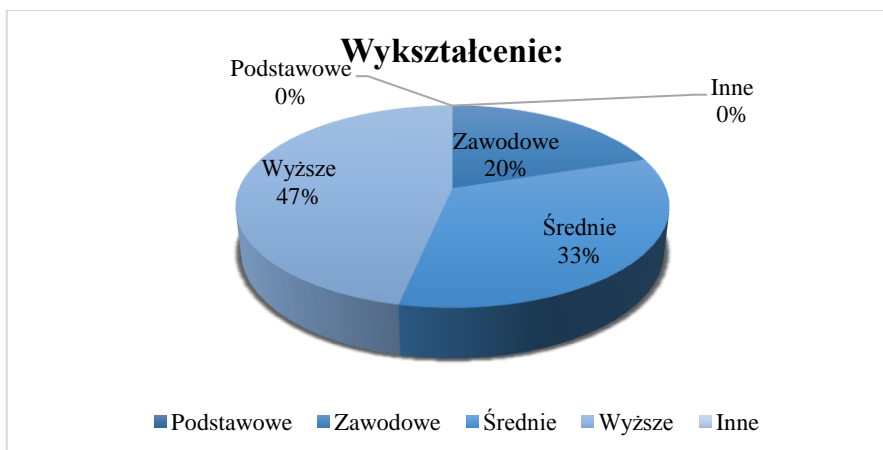

Źródło: wyniki badań własnych

Wykształcenie respondentów.

Spośród przebadanych osób (47 %) odpowiedziało, że posiada wykształcenie wyższe, trochę mniej (33 %) odpowiedziało, że średnie. Tylko (20 %) osób z pośród całej badanej grupy przyznało, że ukończyło szkołę zawodową

Wykres 3.

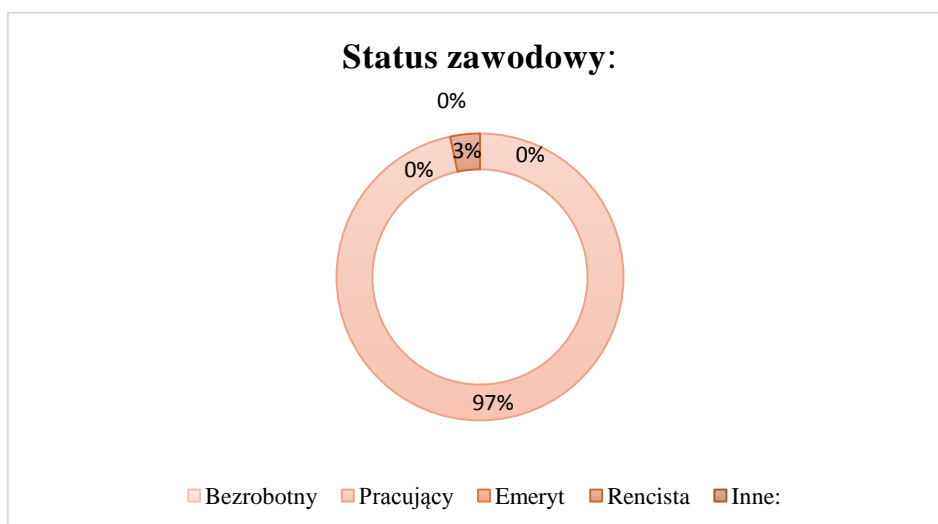

Źródło: wyniki badań własnych

Status zawodowy respondentów

Najliczniejszą grupą według statusu zawodowego była grupa pracujących – 29 osób, to jest 97 % wszystkich badanych. Pozostałą grupę stanowiła 1 osoba – 3% z ogółu ankietowanych.

Wykres 4.

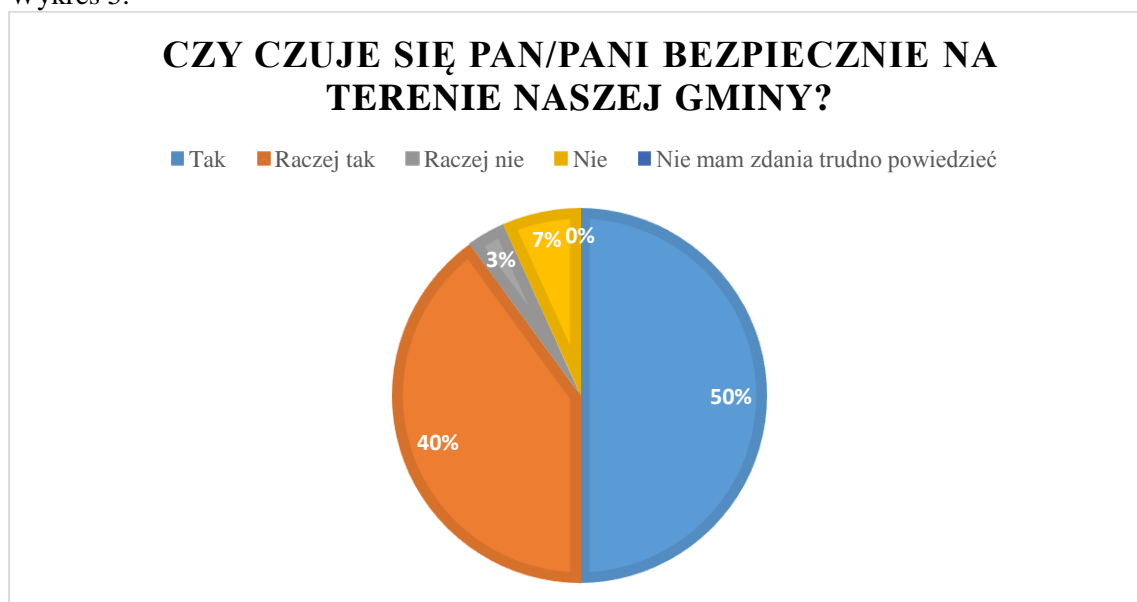

Źródło: wyniki badań własnych

2.3.2. Zjawisko przemocy w gminie Kołaki Kościelne.

Zdecydowana większość badanych mieszkańców Gminy Kołaki Kościelne – 90 % czuje się bezpiecznie na terenie naszej Gminy. Niespełna 10 % nie podziela tego poglądu.

Wykres 5.

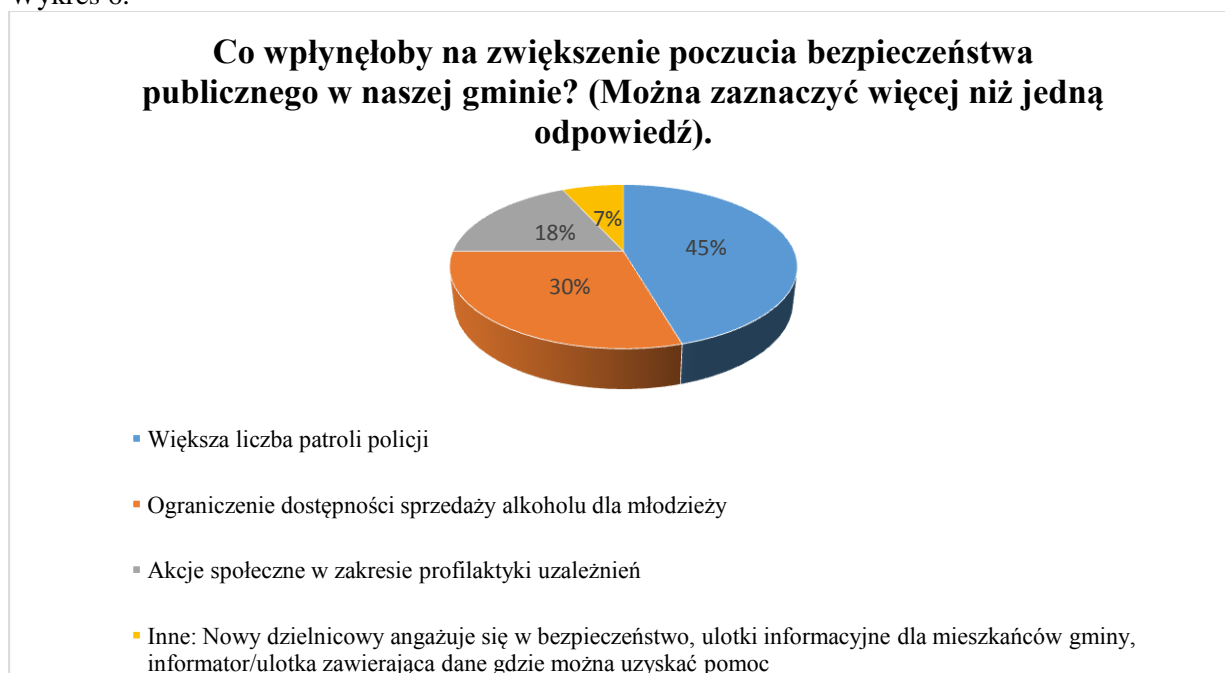

Źródło: wyniki badań własnych

2.3.3. Czynniki wpływające na zwiększenie poczucia bezpieczeństwa publicznego w gminie Kołaki Kościelne.

Zdaniem ankietowanych duże znaczenie na zwiększenie poczucia bezpieczeństwa publicznego w naszej gminie miałyby większa liczba patroli policji. Takiego zdania było 45% respondentów. Na drugim miejscu ankietowani wymienili ograniczenie dostępności sprzedaży alkoholu dla młodzieży (30% odpowiedzi). Wśród działań pomocowych z wynikiem 18 % wskazań znalazły się akcje społeczne w zakresie profilaktyki uzależnień oraz z wynikiem 7 % ulotki/ informatory zawierające dane gdzie można uzyskać pomoc.

Wykres 6.

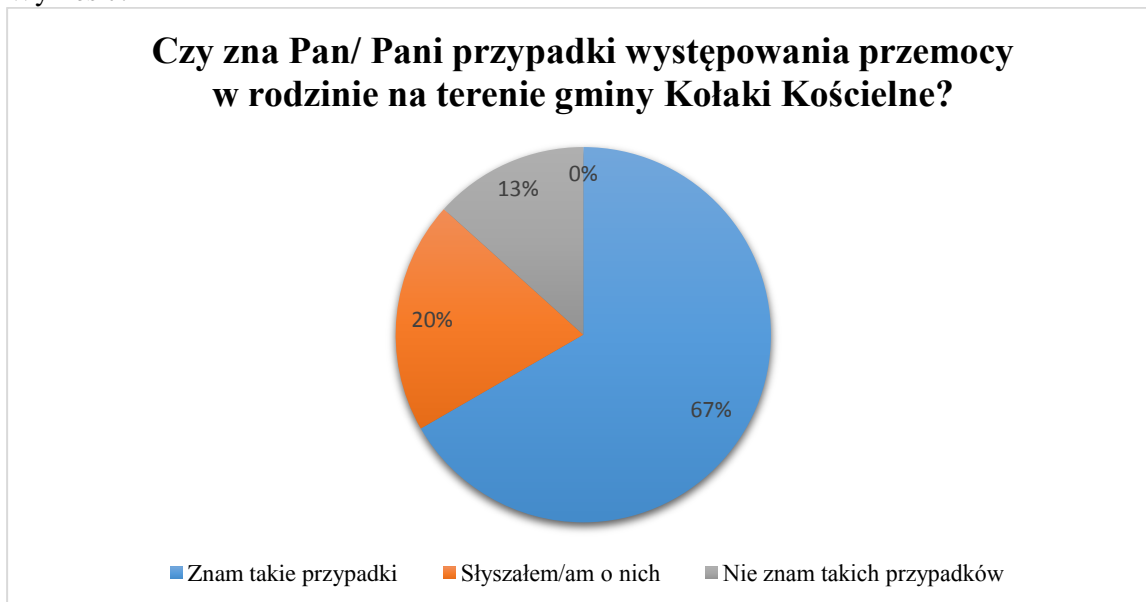

Źródło: wyniki badań własnych

2.3.4. Przypadki występowania przemocy w rodzinie na terenie gminy Kołaki Kościelne.

Zdecydowana większość badanych – 67 % zna przypadki występowania przemocy w rodzinie na terenie gminy Kołaki Kościelne, 20 % słyszało o nich. Tylko 13 % nie podziela tego poglądu, ponieważ nie zna takich przypadków.

Wykres 7.

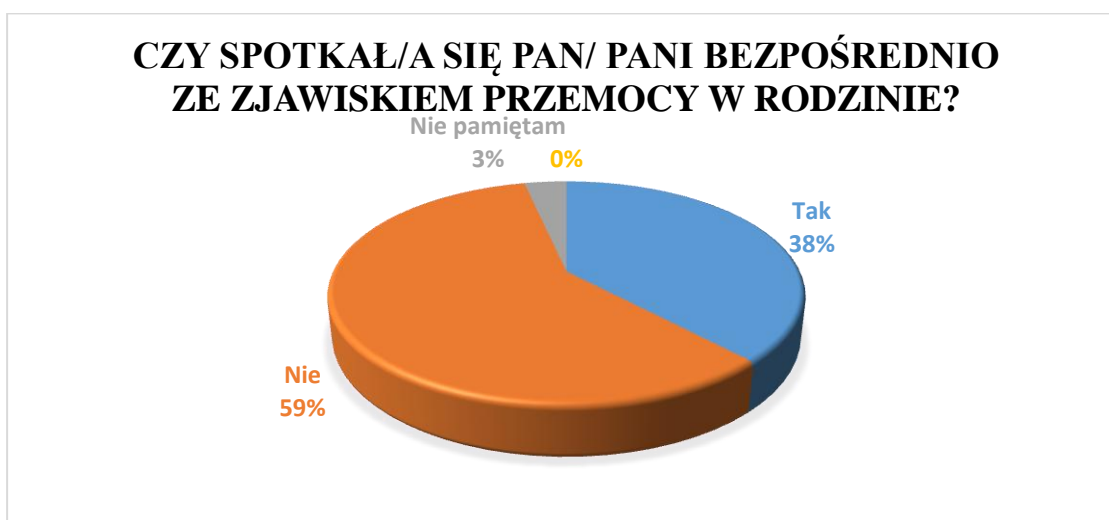

Źródło: wyniki badań własnych

2.3.5. Informacja o bezpośrednim kontakcie z przemocą rodzinną w gminie Kołaki Kościelne.

Okolo 59 % osób zamieszkałych na terenie gminy Kołaki Kościelne stwierdziło, iż nie spotkało się bezpośrednio ze zjawiskiem przemocy w rodzinie. Odpowiedź „tak” podało łącznie 38 % respondentów, kolejne 3 % nie miało na ten temat sprecyzowanego zdania, wybierając opcję „nie pamiętam”.

Wykres 8.

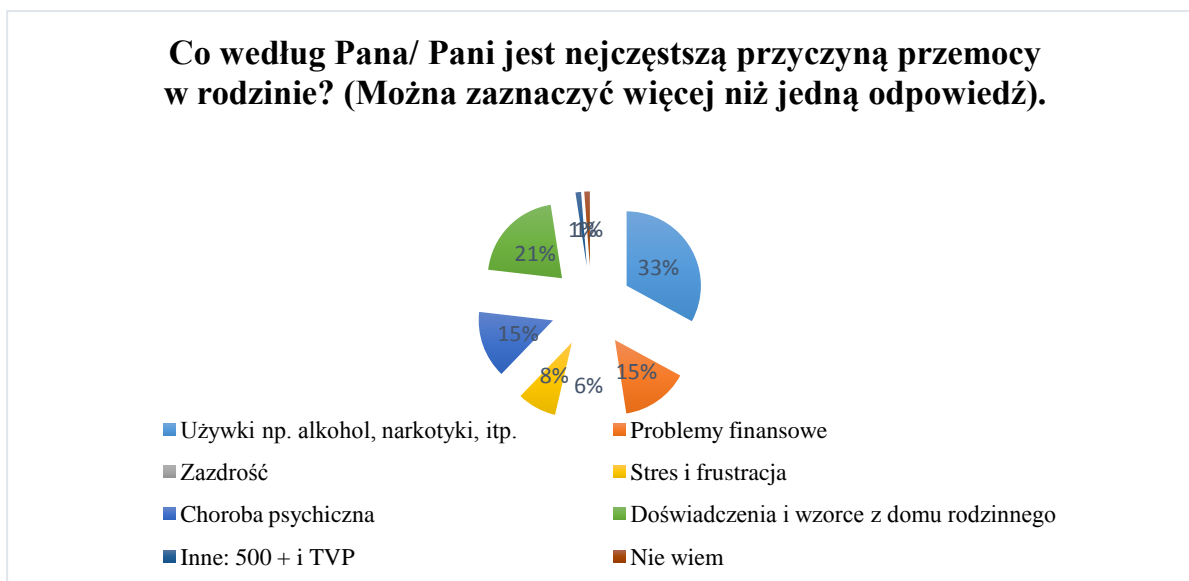

Źródło: wyniki badań własnych

2.3.6. Najczęstsze przyczyny przemocy w rodzinie według respondentów.

Zdaniem mieszkańców gminy Kołaki Kościelne najczęstszą przyczyną przemocy w rodzinie są używki, np. alkohol, narkotyki, itp. tego zdania było 33 % badanych respondentów. Na drugim miejscu ankietowani wymienili doświadczenia i wzorce z domu rodzinnego – 21%, natomiast 15% powiedziało o chorobie psychicznej oraz problemach finansowych jako przyczynach przemocy w rodzinie. Najmniej wskazań otrzymała odpowiedź, że do stosowania przemocy w rodzinie może przyczynić się „500+ i TVP” – 1%, taka sama liczba ankietowanych nie potrafiła wypowiedzieć się na ten temat.

Wykres 9.

Źródło: wyniki badań własnych

2.3.7. Przemoc w rodzinie – sprawa prywatna czy nie? – opinie respondentów.

Prawie większość mieszkańców gminy biorących udział w badaniu – 90% uważa, iż przemoc w rodzinie nie jest sprawą prywatną. Przeciwnie zdanie wyraziło 3% ankietowanych, natomiast 7% respondentów nie potrafiło wypowiedzieć się na ten temat i zaznaczyło opcję „nie wiem”.

Wykres 10.

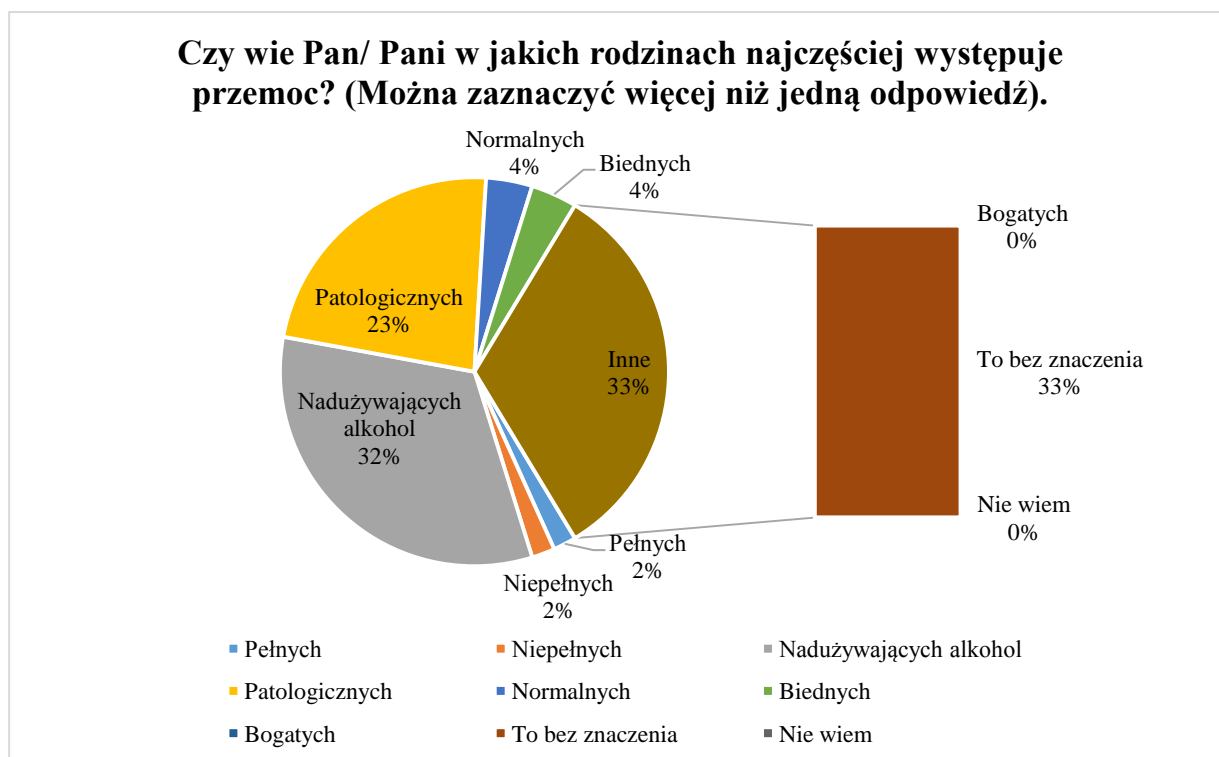

Źródło: wyniki badań własnych

2.3.8. W jakich rodzinach najczęściej występuje przemoc.

Poglądy mieszkańców na temat rodzin, w jakich najczęściej występuje przemoc różniły się znacząco: co trzeci mieszkaniec (32 %) deklarował, że przemoc najczęściej występuje w rodzinach nadużywających alkohol, co czwarty mieszkaniec (23%) wymienił rodziny patologiczne. Zaledwie 4% ankietowanych uważa, iż przemoc występuje w rodzinach biednych oraz normalnych, 2% wymieniło rodziny pełne i niepełne. Natomiast 33 % badanych podało, że żaden z ww. wymienionych wariantów nie ma znaczenia na występowanie przemocy w rodzinie.

Wykres 11.

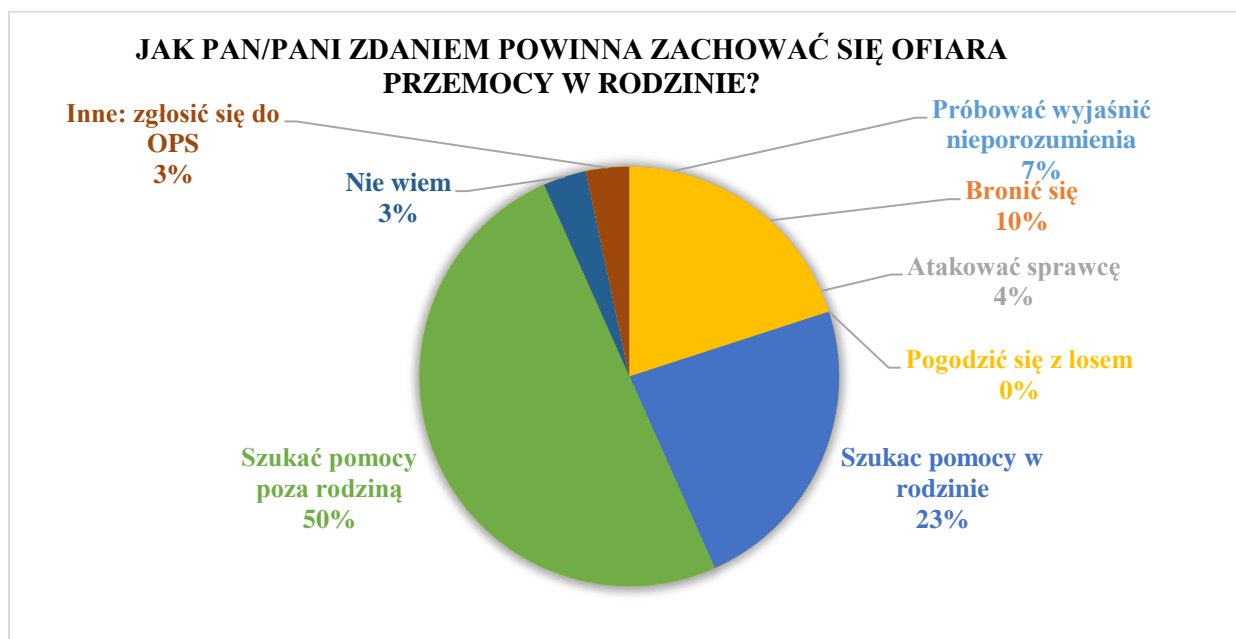

Źródło: wyniki badań własnych

2.3.9. Jak powinna zachować się ofiara przemocy w rodzinie.

Zgodnie z przedstawionymi deklaracjami uczestników połowa badanej grupy – 50 % uważa, iż ofiara przemocy w rodzinie powinna szukać pomocy poza rodziną, przeciwne zdanie wyraziło 23 % ankietowanych, zaznaczając iż ofiara winna szukać pomocy w rodzinie. Zdaniem 10% osób ofiara powinna bronić się przed sprawcą przemocy, według 7% natomiast próbować wyjaśnić nieporozumienia. 4% ankietowanych mieszkańców deklarowało, że ofiara powinna atakować sprawcę przemocy. Odsetek badanych, którzy nie potrafili odpowiedzieć na to pytanie wyniósł zaledwie 3 %. Również 3% respondentów podało, iż ofiara powinna zgłosić się do OPS.

Wykres 12.

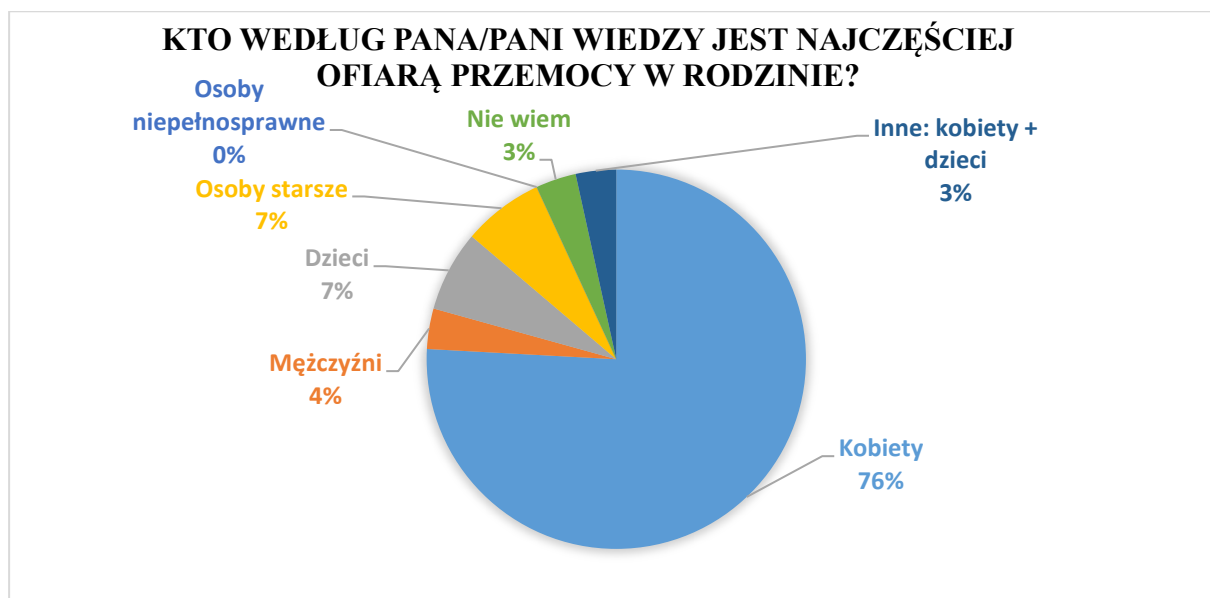

Źródło: wyniki badań własnych

2.3.10. Ofiary przemocy w rodzinie w opiniach mieszkańców.

Z badań wynika, że przeważająca większość mieszkańców gminy Kołaki Kościelne biorących udział w badaniu – 76 % uważa, iż najczęstszymi ofiarami przemocy w rodzinie są kobiety. Odsetek badanych, którzy zaznaczyli, iż są to osoby starsze wyniósł 7%, mężczyźni 4%. Podobny niewielki odsetek mieszkańców – 3% uważa, że są to kobiety i dzieci, również 3% ankietowanych nie miało na ten temat wystarczającej wiedzy.

Wykres 13.

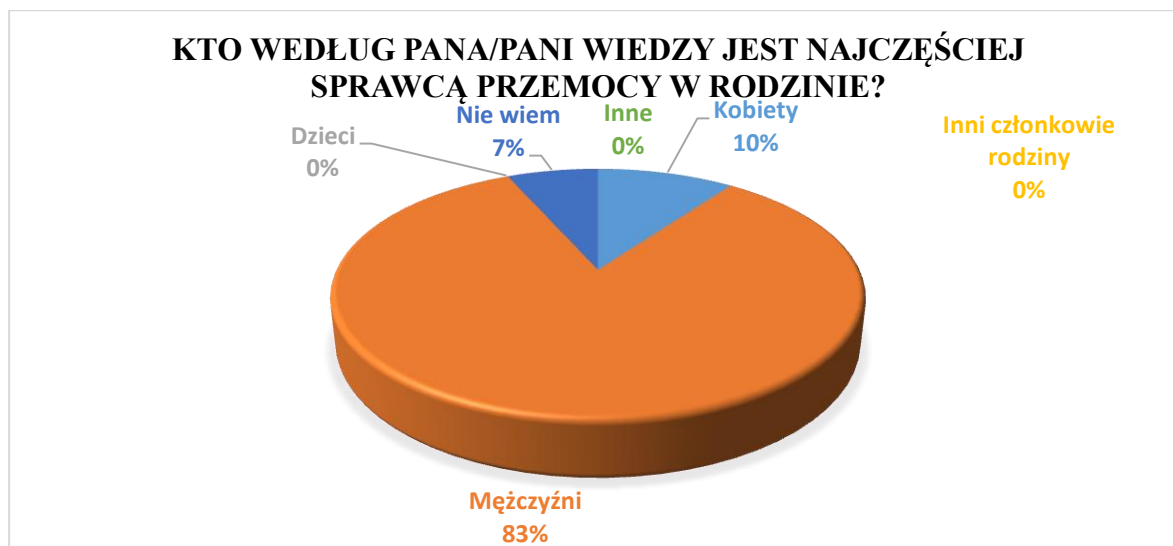

Źródło: wyniki badań własnych

2.3.11. Zdanie respondentów na temat wiedzy, kto jest najczęstszym sprawcą przemocy w rodzinie.

Ankietowani mieszkańcy na pytanie „Kto według Pana/Pani wiedzy jest najczęściej sprawcą przemocy w rodzinie?” odpowiadali następująco: 83 % opowiedziało się za mężczyznami, 10% badanych uważa, iż najczęstszymi sprawcami przemocy są kobiety, 7% raczej nie orientuje się w tym temacie.

Wykres 14.

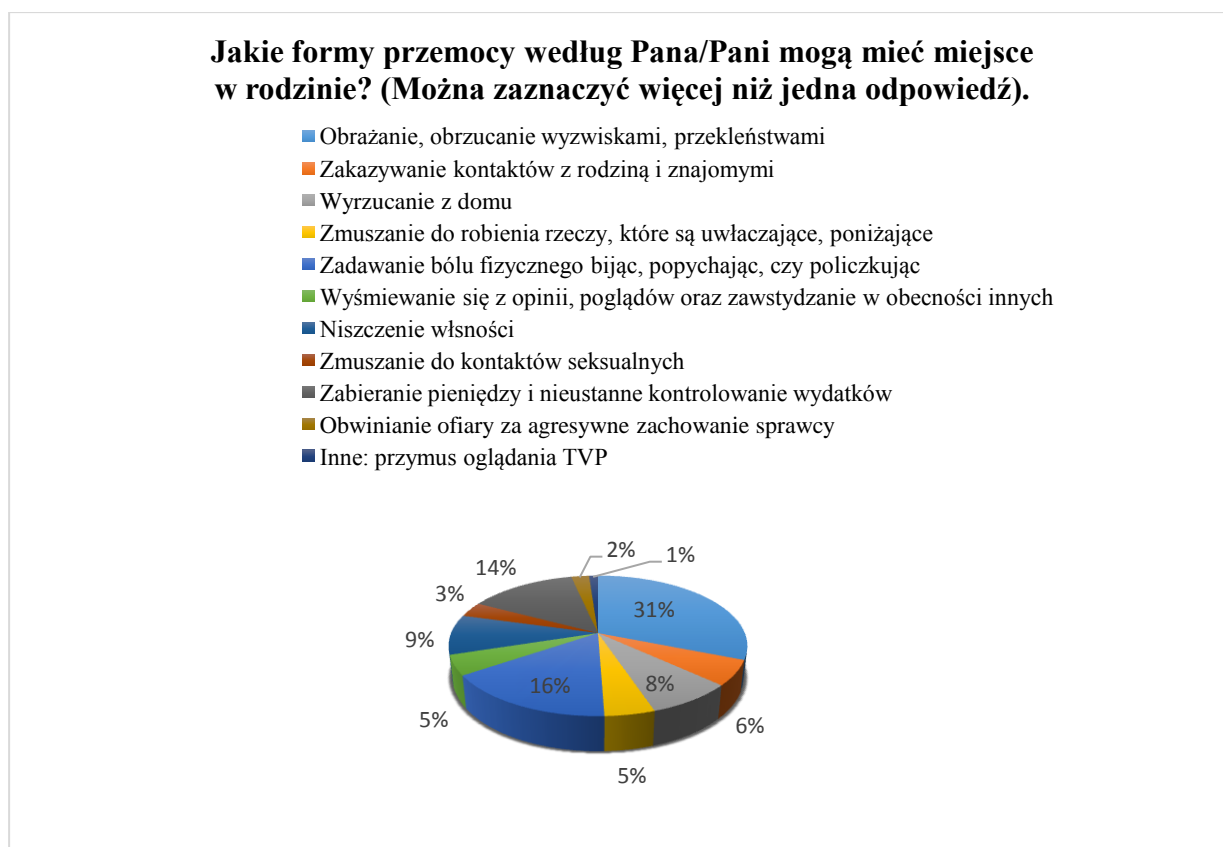

Źródło: wyniki badań własnych

2.3.12. Najczęściej występujące formy przemocy według respondentów.

Na pytanie dotyczące form przemocy, które mogą mieć miejsce w rodzinie respondenci najczęściej wymieniali: obrażanie, obrzucanie wyzwiskami i przekleństwami – 31%. Zdaniem 16% formą przemocy może być również zadawanie bólu fizycznego poprzez bicie, popychanie, czy policzkowanie. Ponad 14% zwróciło uwagę na zabieranie pieniędzy i nieustanne kontrolowanie wydatków, 9% wskazało niszczenie własności, 8% wyrzucanie z domu. Najmniejsza wiedza respondentów dotyczyła znajomości takich form przemocy, jak: zakazywanie kontaktów z rodzina – 6%, wyśmiewanie się z opinii, poglądów oraz zawstydzanie w obecności innych – 5%, zmuszanie do kontaktów seksualnych – 3%, obwinianie ofiary za agresywne zachowanie sprawcy – 2%. 1% ankietowanych opowiedziało się za przymusem oglądania TVP.

Wykres 15.

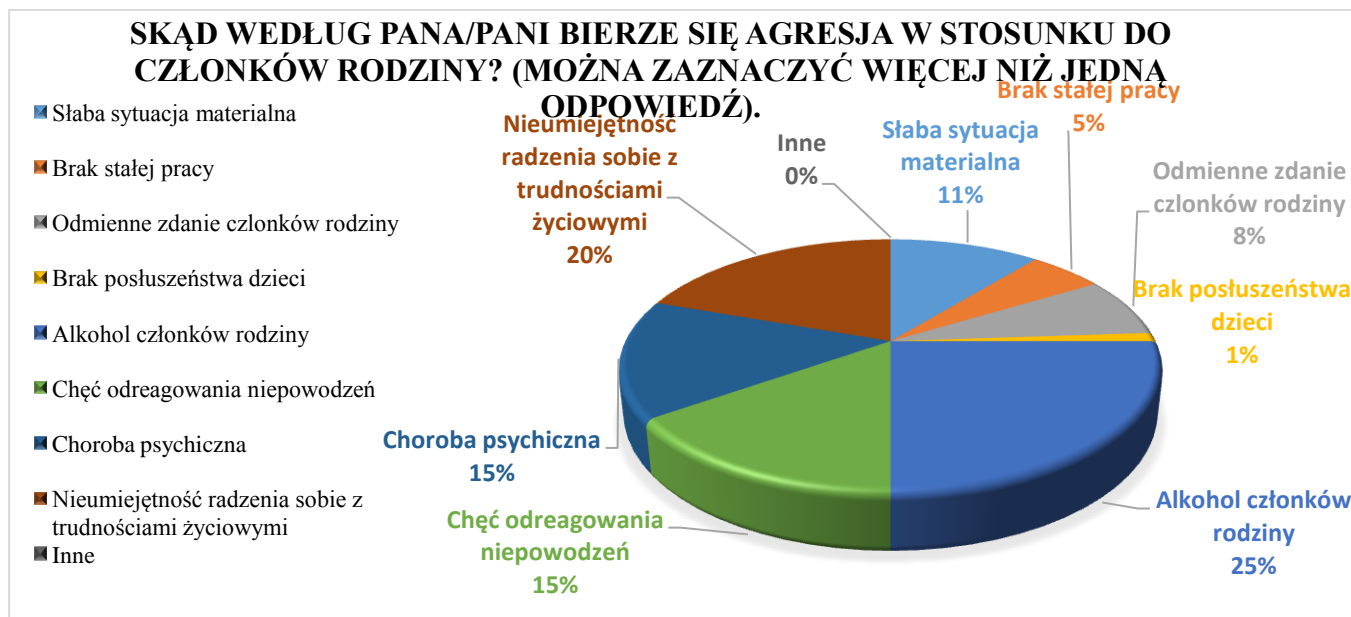

Źródło: wyniki badań własnych

2.3.13. Okoliczności sprzyjające występowaniu agresji w rodzinie.

Zdaniem mieszkańców uczestniczących w badaniu agresja w stosunku do członków rodziny bierze się z powodu nadużywania alkoholu przez członków rodziny. Taką odpowiedź podało 25 % ogółu badanych. Także nieumiejętność radzenia sobie z trudnościami życiowymi sprzyja powstawaniu agresji, na co zwróciło uwagę 20 % respondentów. Zdaniem 15 % agresja bierze się na skutek chęci odreagowania niepowodzeń życiowych, natomiast 11% uważa że wpływ na złe relacje pomiędzy domownikami ma również słaba sytuacja materialna. Najmniejszy odsetek respondentów – 1 % zaznaczył, iż brak posłuszeństwa dzieci może mieć wpływ na wzbudzenie agresji w stosunku do członków rodziny.

Wykres 16.

Źródło: wyniki badań własnych

2.3.14. Reakcja na przejaw przemocy w rodzinie według respondentów.

Zdecydowana większość badanych – 69 % na pytanie: „W jaki sposób zareagowałby/aby Pan/Pani na przejaw przemocy w rodzinie?” odpowiedziała, iż stanęłaby w obronie ofiary. 16% ankietowanych zadeklarowało, że pozostawiłoby sprawę do rozwiązania pomiędzy uczestnikami sporu, natomiast 3% spośród respondentów nie zareagowałoby na przejawy przemocy w rodzinie, czując się bezradnie w tej sytuacji. Tę samą liczbę wskazań uzyskała odpowiedź: „planuję zemstę na agresorze” (3% odpowiedzi).

Wykres 17.

Źródło: wyniki badań własnych

2.3.15. Informacja na temat wiedzy o istnieniu Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego.

Większość ankietowanych z terenu gminy Kołaki Kościelne biorących udział w badaniu – 80 % słyszała o istnieniu Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego w Kołakach Kościelnych. Zaledwie 20% nie jest zorientowana w tym temacie.

Wykres 18.

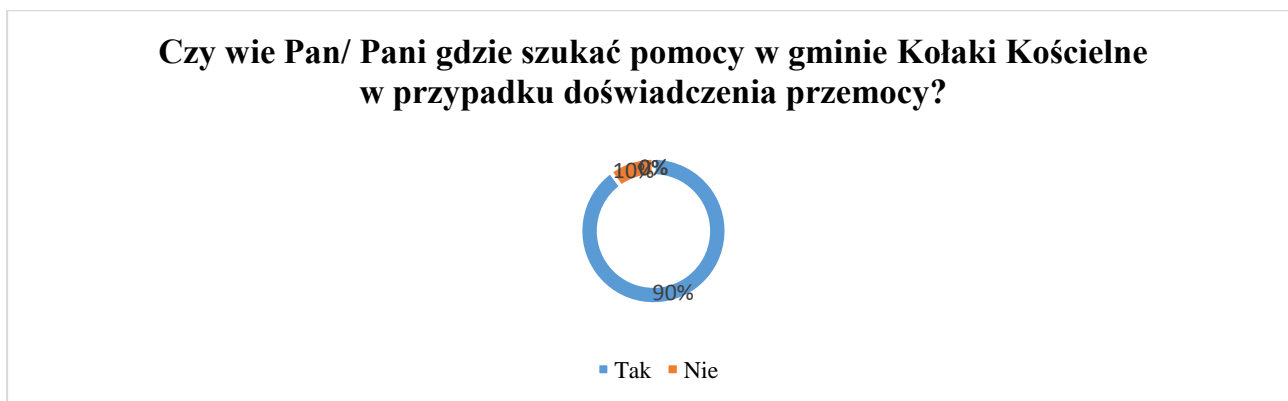
Źródło: wyniki badań własnych

2.3.16. Ocena wiedzy ankietowanych dotycząca świadomości o miejscu pomocy dla osób dotkniętych przemocą.

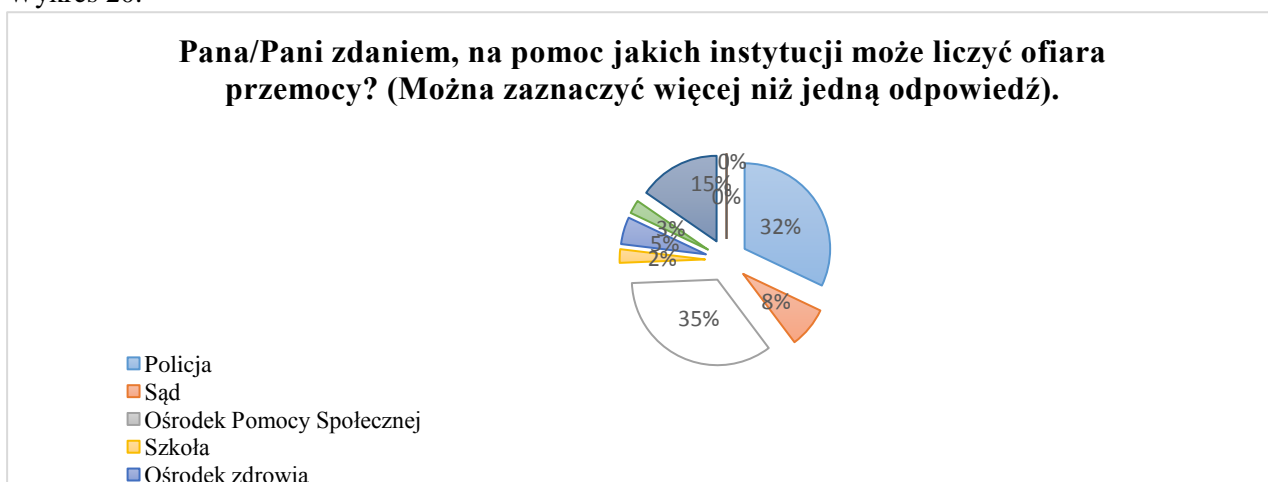
Niezwykle pozytywnym wnioskiem, który wynika z badań jest bardzo wysoki stopień świadomości społecznej mieszkańców i stopień wiedzy na temat szukania pomocy, z których mają skorzystać ofiary przemocy rodzinnej. Mieszkańców z terenu gminy poproszono również o to, czy wiedzą gdzie mają szukać pomocy, jeśli będą świadkami przemocy. Badania wykazały, że mieszkańcy gminy Kołaki Kościelne wiedzą gdzie szukać pomocy w przypadku doświadczania przemocy. Taką odpowiedź podało 90%. Odmienne zdanie wyraziło 10% respondentów.

Ankietowani mieszkańcy gminy na pytanie: „Pana/Pani zdaniem, na pomoc jakich instytucji może liczyć ofiara przemocy?” odpowiadali następująco: 35% respondentów podało, że jest to Ośrodek Pomocy Społecznej, 32% Policja, 15% uważa, iż jest to Komisja rozwiązywania problemów alkoholowych. Najmniej wskazań otrzymała instytucja jaka jest Kościół – 3 % oraz Szkoła 2%.

Wykres 19.

Źródło: wyniki badań własnych
Wykres 20.

Źródło: wyniki badań własnych

2.3.17. Pomoc ofiarom przemocy na terenie gminy Kołaki Kościelne.

Analizując otrzymane dane można wnioskować, że ofiary przemocy z terenu gminy Kołaki Kościelne mogą liczyć na pomoc. Odpowiedź „raczej tak” i „zdecydowanie tak” podało łącznie 70% respondentów (odpowiednio 33% i 37%). Przeciwnie stanowisko zajęło zaledwie 10% ankietowanej grupy, natomiast 20% nie miało na ten temat sprecyzowanego zdania, wybierając opcję „trudno powiedzieć”.

Wykres 21.

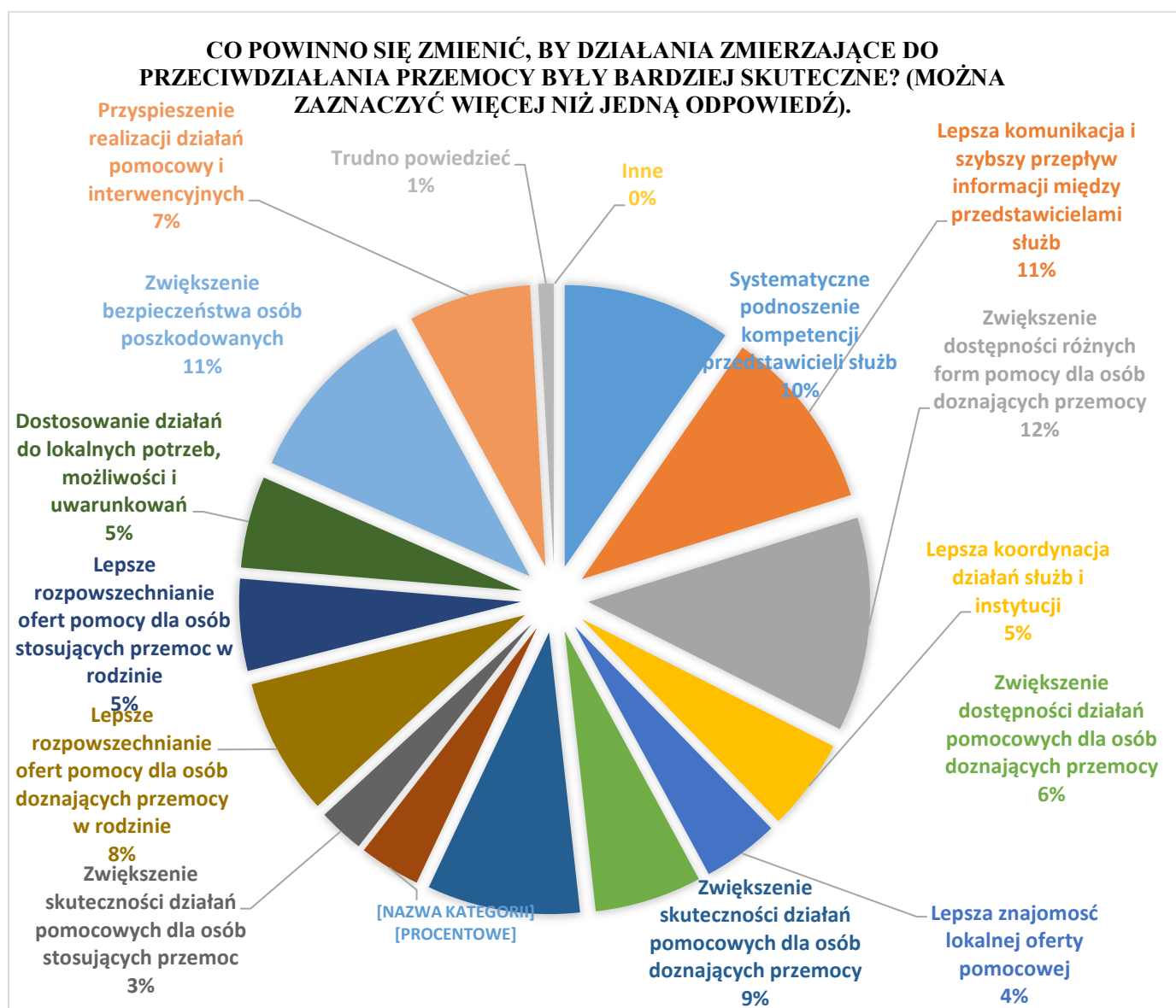

Źródło: wyniki badań własnych

2.3.18. Zmiany, jakie powinny nastąpić, aby uskutecznić przeciwdziałanie przemocy na terenie gminy Kołaki Kościelne.

Na pytanie: „Co powinno się zmienić, by działania zmierzające do przeciwdziałania przemocy były bardziej skuteczne?” ankietowani mieszkańcy na pierwszym miejscu wymienili zwiększenie dostępności różnych form pomocy dla osób doznających przemocy – 12%. Duża grupa respondentów zwróciła uwagę na zwiększenie bezpieczeństwa osób poszkodowanych oraz polepszenie komunikacji i szybszy przepływ informacji między przedstawicielami służb – 11%. Zdaniem 10% osób przedstawiciele służb powinni systematycznie podnosić swoje kompetencje, natomiast 9% uważa, że powinna być zwiększona skuteczność działań pomocowych dla osób doznających przemocy. Do mniej ważnych proponowanych zmian ankietowani zaliczyli zwiększenie dostępności działań pomocowych dla osób stosujących przemoc oraz lepszą znajomość lokalnej oferty pomocowej – 4%, zaś 1% nie miało w tej kwestii sprecyzowanego zdania i wybrało opcję „trudno powiedzieć”.

Wykres 22.

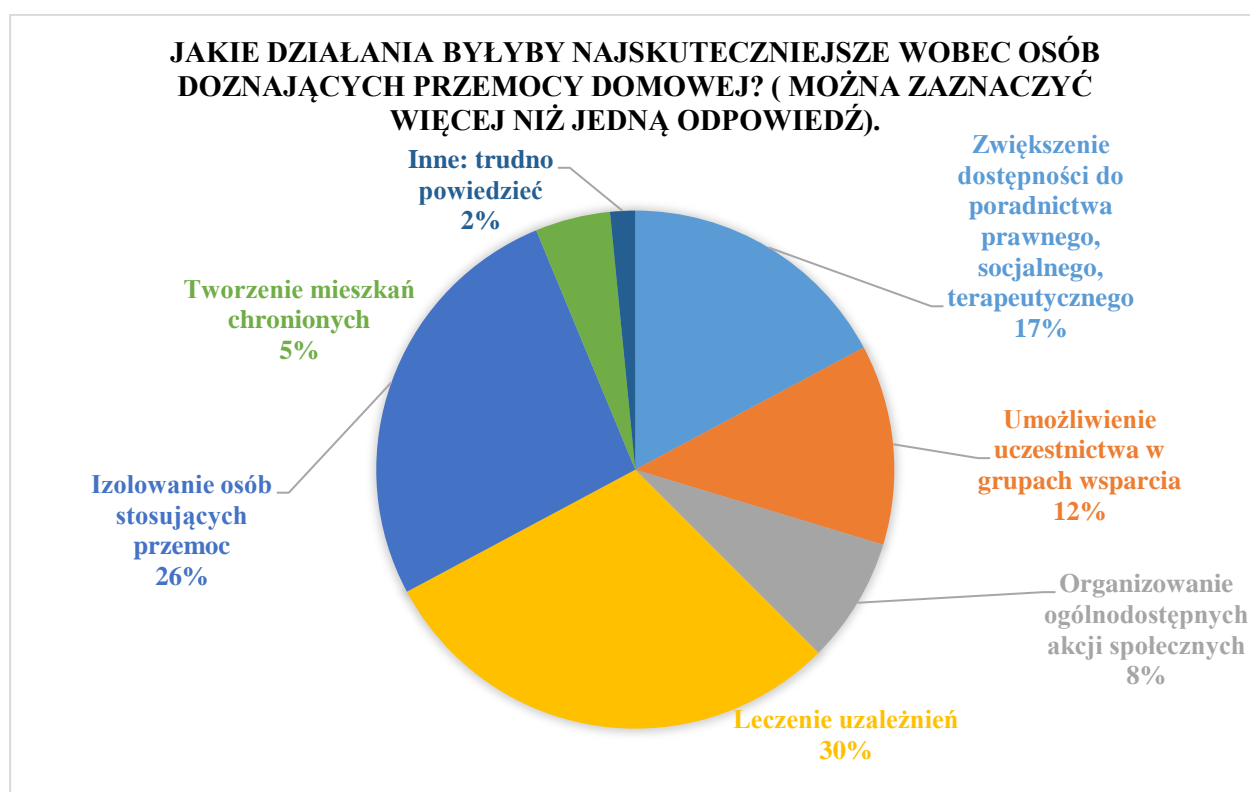

Źródło: wyniki badań własnych

2.3.19. Działania dotyczące osób doznających przemocy domowej na terenie gminy Kołaki Kościelne.

Z badań wynika, iż 30 % osób biorących udział w badaniu uważa, że leczenie uzależnień byłoby najskuteczniejszym działaniem wobec osób doznających przemocy domowej. 26 % ankietowanych natomiast jest przekonanych, iż należy izolować osoby stosujące przemoc. Spora grupa badanych – 17 % zwróciła uwagę na potrzebę zwiększenia dostępności do poradnictwa prawnego, socjalnego oraz terapeutycznego. Według respondentów także umożliwienie uczestnictwa w grupach wsparcia może być skuteczną metodą wobec osób doznających przemocy domowej. Taką odpowiedź podało 12% ogółu badanych. Mieszkańcy gminy Kołaki Kościelne podali również odpowiedź o organizowaniu ogólnodostępnych akcji społecznych – 8% oraz tworzeniu mieszkań chronionych – 5%. Odsetek niezdecydowanych osób wyniósł 2%.

Wykres 23.

Źródło: wyniki badań własnych

2.3.20. Wnioski z przeprowadzonej ankiety na terenie gminy Kołaki Kościelne.

Głównym założeniem niniejszej diagnozy było przedstawienie problemów związanych z występowaniem zjawiska przemocy w Gminie Kołaki Kościelne, a przede wszystkim wskazanie kierunków ich rozwiązywania. Oszacowanie i zdiagnozowanie problemów dotyczących przemocy w rodzinie oraz ocena świadomości mieszkańców Gminy Kołaki Kościelne wobec występujących oznak przemocy była możliwa poprzez przeprowadzenie badań w formie ankiety wśród grupy dorosłych mieszkańców. Zbadanie zjawiska przemocy jest dość trudne. Często bowiem ofiary agresji nie przyznają się do tego, co może być spowodowane między innymi usprawiedliwianiem sprawców,

obwinianiem siebie. Niektórzy respondenci jednak przemilczają lub ukrywają zjawisko przemocy w rodzinie, gdyż stanowi ono temat wstydlivy, dlatego też uzyskiwane wyniki badania nie odzwierciedlają w pełni skali zjawiska na terenie Gminy Kołaki Kościelne. W celu zmniejszenia tych efektów, w badaniu zastosowano pytania dotyczące znajomości przypadków przemocy domowej, osobistych doświadczeń respondentów z przemocą w rodzinie – jako ofiar oraz sprawców. Odpowiedzi uzyskane w badaniu ankietowym tylko wstępnie diagnozują problemy zjawiska przemocy występujące w Gminie Kołaki Kościelne. Badanie dostarcza podstawowych informacji do planowania kolejnych działań na rzecz wyeliminowania przemocy. Zjawisko wzrastającej liczby osób doświadczających przemocy można rozumieć dwojako. Pomimo coraz większej ilości kampanii społecznych na temat przeciwdziałania przemocy w rodzinie z każdym rokiem liczba ofiar przemocy wzrasta. Z drugiej jednak strony może dzięki wszystkim tym działaniom podjętym w kierunku upowszechniania form pomocy dla ofiar przemocy oraz tym samym zwiększenia świadomości społecznej na temat omawianego problemu, osoby pokrzywdzone częściej zwracają się o pomoc do różnego rodzaju instytucji. Mieszkańcy gminy wykazują wysoki stopień świadomości społecznej oraz posiadają wiedzę, gdzie mogą szukać pomocy. Powyższe badania wykazały konieczność prowadzenia akcji informacyjnych służących podnoszeniu świadomości mieszkańców.

Podsumowując, mieszkańcy gminy Kołaki Kościelne czują się bezpiecznie na terenie swojej gminy. Według przebadanej grupy najczęstszą przyczyną występowania zjawiska przemocy w rodzinie są używki oraz doświadczenia i wzorce z domu rodzinnego, przemoc zazwyczaj ma miejsce w rodzinach alkoholowych. Respondenci są zdania, iż zjawisko przemocy nie jest sprawą prywatną oraz, że ofiara powinna szukać pomocy poza rodziną. Ankietowani są zdania, iż najskuteczniejszymi działaniami wobec ofiar przemocy są kolejno: leczenie uzależnień, izolowanie osób stosujących przemoc, zwiększenie dostępności do poradnictwa prawnego, socjalnego, terapeutycznego, umożliwienie uczestnictwa w grupach wsparcia. Według respondentów na zwiększenie poczucia bezpieczeństwa publicznego wpłynęłaby większa liczba patroli policji na terenie gminy Kołaki Kościelne.

2.4. Zasoby Gminy Kołaki Kościelne umożliwiające realizację Programu

- **Zasoby ludzkie** – wykwalifikowana kadra instytucji działających na rzecz rodziny.
 1. pracownicy socjalni,
 2. dyrektorzy szkół,
 3. nauczyciele,
 4. dzielnicowy Gminy Kołaki Kościelne,
 5. Członkowie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kołakach Kościelnych,
 6. kuratorzy społeczni,
 7. lekarz i pielęgniarka środowiskowa,
 8. przedstawiciele parafii,

9. radni i sołtysi.

• **Zasoby instytucjonalne** – instytucje i organizacje zajmujące się problemem przemocy w rodzinie oraz instytucje i organizacje pełniące funkcję wspierającą, np:

1. Ośrodek Pomocy Społecznej w Kołakach Kościelnych,
2. Komenda Powiatowa Policji w Zambrowie – dzielnicowy Gminy Kołaki Kościelne,
3. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kołakach Kościelnych,
4. Placówki oświatowe gminy Kołaki Kościelne,
5. Placówka ochrony zdrowia,
6. Organizacje pozarządowe,
7. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Zambrowie
8. Parafia.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Zambrowie cyklicznie organizuje programy korekcyjno–edukacyjne dla osób stosujących przemoc wobec najbliższych. Program edukacyjno–korekcyjny dla sprawców przemocy domowej adresowany jest do pełnoletnich mężczyzn i kobiet stosujących przemoc wobec partnerek/partnerów lub nieradzących sobie z kontrolowaniem i opanowywaniem własnych negatywnych emocji. Ma on kształtować postawę partnerstwa i szacunku w stosunku do innych osób oraz odpowiedzialności za zachowania agresywne. Do Programu kwalifikowani są skazani prawomocnymi wyrokami za przestępstwo z art. 207 Kodeksu karnego (lub inne przeciwko rodzinie, ze stwierdzeniem sprawstwa przemocy), zarówno korzystający z warunkowego zawieszenia wykonania kary pozbawienia wolności, jak i osoby po odbyciu kary. Do udziału w programie osoby skazane kierowane są przez sąd. Osoby chętne, które chcą dokonać zmian w swoim życiu i nauczyć się radzenia sobie z własną agresją, mogą zgłaszać się indywidualnie do PCPR.

2.5. Analiza SWOT

Nazwa **SWOT** jest akronimem słów **S**trengths (mocne strony), **W**eaknesses (słabe strony), **O**pportunities (szanse w otoczeniu) **T**hreats (zagrożenia w otoczeniu). Analiza SWOT jest efektywną metodą identyfikacji słabych i silnych stron oraz badania szans i zagrożeń, jakie stoją przed daną organizacją.

Wyżej wspomniana analiza jest oparta na schemacie klasyfikacji, dzielącym wszystkie czynniki mające wpływ na bieżącą i przyszłą pozycję organizacji. Są to następujące czynniki:

- zewnętrzne w stosunku do organizacji i mające charakter uwarunkowań wewnętrznych,
- wywierające negatywny wpływ na organizację i mające oddziaływanie pozytywne.

Ze skrzyżowania tych dwóch podziałów powstają cztery kategorie czynników.

- **Zewnętrzne pozytywne** — **szanse**, czyli zjawiska i tendencje w otoczeniu, które odpowiednio wykorzystane stają się impulsem rozwoju oraz osłabiają zagrożenia, uwarunkowania wpływające

lub mogące wpływać pozytywnie na realizację celów, umożliwiające eliminowanie słabości, wzmacnianie sił, uruchamianie nowych kierunków rozwoju.

- **Zewnętrzne negatywne — zagrożenia**, czyli te wszystkie czynniki, które postrzegane są jako bariery dla rozwoju, utrudnienia, dodatkowe koszty działania. Istnienie zagrożeń ma destrukcyjny wpływ na rozwój organizacji lub powodzenie jakiejś inwestycji. Jednocześnie nie pozwala na pełne wykorzystanie szans i mocnych stron.
- **Wewnętrzne pozytywne — mocne strony**, czyli atuty organizacji, jej walory, mające lub mogące mieć wpływ na sytuację społeczną, tworzące podstawy do rozwoju i wprowadzania rozwiązań z obszaru polityki społecznej, w tym przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- **Wewnętrzne negatywne — słabe strony**, to konsekwencja ograniczeń zasobów i niedostatecznych kwalifikacji; wewnętrzne czynniki mające lub mogące mieć negatywny wpływ na sytuację społeczną, utrudniające rozwój i realizację zamierzeń z obszaru polityki społecznej.

Analizę SWOT przeprowadzono w oparciu o dostępne dane na temat mocnych i słabych stron istniejącego na terenie gminy Kołaki Kościelne systemu pomocy dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie i sprawców przemocy w rodzinie, dostępnego zaplecza oraz stosowanych procedur.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • znajomość środowiska, • gotowość do współpracy służb i instytucji, • poparcie działań i współpraca z samorządem gminy, • znajomość zagrożeń wynikających z patologii, • umiejętność wykorzystania istniejącego potencjału kadrowego w realizacji zadań z zakresu problematyki przemocy, • mobilność i elastyczność działania kadr jednostek gminnych, • istniejące zaplecze instytucjonalne, • działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych: rozpatrywanie wniosków i kierowanie na leczenie, sprawozdania z działalności komisji, • działalność Zespołu Interdyscyplinarnego, • prawidłowe wykorzystywanie środków pochodzących z zezwoleń, • akcja informacyjno – edukacyjna dot. zjawiska przemocy domowej 	<ul style="list-style-type: none"> • brak skutecznego przepływu informacji i właściwej koordynacji działań różnych instytucji na rzecz rodzin zagrożonych przemocą domową, • brak specjalistów pracy z rodziną, • brak zainteresowania programami korekcyjno – edukacyjnymi dla osób stosujących przemoc w rodzinie (brak środka przymusu) • obciążenie emocjonalne osób pracujących z rodzinami uwikłanymi w przemoc, zwiększające prawdopodobieństwo wystąpienia wypalenia zawodowego • brak grupy wsparcia dla ofiar doświadczających przemocy, • brak zaufania ze stron ofiar przemocy do instytucji oraz strach przed opinią społeczną, • przyzwolenie społeczne na stosowanie przemocy, • długa procedura kierowania osób na leczenie,

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • stale doskonaląca swoje umiejętności kadra instytucji działających na rzecz rodziny, • wprowadzenie w życie ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie i rozporządzeń wykonawczych, • zmiany w przepisach prawnych stwarzające warunki do skuteczniejszego niesienia pomocy osobom i rodzinom w kryzysie, zmiany m.in. ww. ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, • zmiany ogólnopolskie w polityce prorodzinnej, • wzrost świadomości, zarówno wśród kadr instytucji, jak i społeczności lokalnej w kwestii działań nakierowanych na przeciwdziałanie przemocy, w tym przemocy domowej, • możliwość pozyskiwania funduszy unijnych oraz dodatkowych środków, • wdrażanie w życie programów profilaktycznych, których adresatami są dzieci i młodzież, • oferta szkoleniowa dostosowana do potrzeb osób zawodowo i społecznie zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie, 	<ul style="list-style-type: none"> • wzrost natężenia patologii społecznych, • poczucie bezradności i bierność rodzin w rozwiązywaniu problemów, • negatywne wzorce zachowań społecznych, • istniejące w społeczeństwie przekonania i stereotypy dot. przemocy, • problemy alkoholowe członków rodzin, • wydłużony tryb postępowania karnego o znęcanie się nad rodziną, niskie kary w stosunku do rangi popełnionych czynów, nadużywanie zawieszania kar, • poczucie bezkarności u osób stosujących przemoc, • brak gwarancji bezpieczeństwa osób doświadczających przemocy, • osamotnienie rodzin zagrożonych przemocą i brak umiejętności pozyskiwania wsparcia, • ukrywanie przez rodzinę występowania aktów przemocy, niechęć do współpracy, • ogólna niechęć do uczestnictwa w procesie pomagania (brak wiary w powodzenie przedsięwzięcia), • skomplikowane procedury pozyskiwania środków finansowych z Unii Europejskiej, • brak jednolitej metodologii zbierania danych nt. przemocy w rodzinie, co skutkuje niepełną diagnozą i niewystarczającym rozeznaniem potrzeb, • „zła prasa” dotycząca pracowników socjalnych oraz działań podejmowanych przez instytucje w obszarze interwencji kryzysowej, w tym przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

2.6. Założenia Programu

Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i ochrony ofiar przemocy w rodzinie dla gminy Kołaki Kościelne na lata 2022 - 2026 w zakresie udzielania pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie lub oddziaływania na sprawców, a także podnoszenia świadomości społecznej na temat przyczyn i skutków przemocy w rodzinie oparty jest na następujących zasadach:

- wzajemnej współpracy i współdziałania organów administracji publicznej, instytucji, organizacji pozarządowych, kościołów, policji i sądów, innych środowisk i osób fizycznych, uprawnionych lub zobowiązanych do inicjowania i realizacji zadań związanych pośrednio i/lub bezpośrednio z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie i jej negatywnym następstwom,

- jawności działań podmiotów realizujących zadania programowe z poszanowaniem godności, tak ofiary, jak i sprawcy,
- szczególnej ochrony dzieci, zachowaniem ich prawa do wychowywania się w rodzinie, osób starszych i niepełnosprawnych w zakresie właściwej opieki i pielęgnacji, poprzez udzielenie rodzinie szczególnego wsparcia w dążeniu do poprawy jej funkcjonowania.

Do realizacji Programu i tworzenia gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie włącza się, jako **realizatorów**:

- 1) władze samorządowe,
- 2) Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kołakach Kościelnych,
- 3) Ośrodek Pomocy Społecznej w Kołakach Kościelnych,
- 4) Komendę Powiatową Policji w Zambrowie – Dzielnicy Gminy Kołaki Kościelne,
- 5) Szkoły i przedszkola funkcjonujące na terenie gminy Kołaki Kościelne,
- 6) Zakład Opieki Zdrowotnej w Kołakach Kościelnych,
- 7) kościół (parafia),
- 8) osoby fizyczne i społeczności lokalne poszczególnych sołectw.

Adresaci Programu:

- 1) społeczność lokalna, w tym osoby zagrożone przemocą w rodzinie;
- 2) rodziny i osoby dotknięte bezpośrednio zjawiskiem przemocy;
- 3) osoby stosujące przemoc;
- 4) dzieci i młodzież;
- 5) świadkowie przemocy w rodzinie;
- 6) przedstawiciele instytucji i służb pracujących z osobami i rodzinami zagrożonymi bądź dotkniętymi przemocą,
- 7) społeczność lokalna gminy Kołaki Kościelne.

Ponadto w celu właściwej realizacji Programu Zespół Interdyscyplinarny Gminy Kołaki Kościelne będzie współpracował z placówkami dostępnymi w powiecie zambrowskim, tj. Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Zambrowie, Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Zambrowie, placówkami służby zdrowia, Sądem Rejonowym w Zambrowie, Zespołem Kuratorskiej Służby Sądowej w Zambrowie i stowarzyszeniami.

Przeciwdziałanie przemocy i ochrona osób doznających przemocy w rodzinie będzie podejmowana i realizowana poprzez zintegrowanie działań poszczególnych osób i instytucji.

3. Wdrażanie Programu

3.1. Cel główny Programu:

Zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie oraz zwiększenie skuteczności pomocy rodzinom dotkniętym tym problemem.

3.2. Cele szczegółowe Programu:

- 1) zwiększenie intensywności działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,

- 2) zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób dotkniętych przemocą w rodzinie,
- 3) zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie,
- 4) zwiększenie poziomu kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w celu podniesienia jakości i dostępności świadczonych usług.

3.3. Kierunki działań, wskaźniki, podmioty realizujące i harmonogram terminu realizacji

CEL GŁÓWNY:				
<i>Zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie oraz zwiększenie skuteczności pomocy rodzinom dotkniętym tym problemem.</i>				
Kierunki działań	Wskaźniki	Podmiot odpowiedzialny	Termin realizacji	
<u>Cel szczegółowy 1: Zwiększenie intensywności działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.</u>				
1.	Podniesienie poziomu wiedzy i świadomości mieszkańców gminy Kołaki Kościelne w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym: instytucji udzielających pomocy osobom doświadczającym przemocy w rodzinie, upowszechnianie i dystrybucja materiałów informacyjnych dotyczących możliwości i form uzyskania pomocy (plakaty, ulotki, broszury, artykuły na stronie internetowej gminy Kołaki Kościelne, itp.).	- umieszczanie aktualnych informacji na tablicach ogłoszeń oraz stronie internetowej gminy Kołaki Kościelne, - liczba i rodzaj rozpowszechnionych materiałów informacyjno-edukacyjnych, - rozmowy indywidualne	- OPS Kołaki Kościelne - Placówki Oświatowe, - OPS Kołaki Kościelne, - Ochrona zdrowia -Policja - GKRPA w Kołakach Kościelnych, - Zespół Interdyscyplinarny /grupy robocze/	2022-2026
2.	Realizacja: - projektów/programów z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, - zajęć profilaktyczno-edukacyjnych dla osób dorosłych, dzieci i młodzieży w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz prowadzenie kampanii w zakresie ograniczenia oglądania programów zawierających treści przemocowe (telewizja, Internet, gry komputerowe, prasa) - organizowanie konkursów, np.: plastycznych związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie	- liczba zrealizowanych projektów/ programów obejmujących działania z zakresu profilaktyki i przeciwdziałania przemocy w rodzinie, - liczba beneficjentów biorących udział w projekcie/programie - liczba zajęć, - liczba osób uczestniczących w zajęciach, - liczba zorganizowanych konkursów - liczba osób biorących udział w konkursach	- Placówki Oświatowe, - OPS Kołaki Kościelne, -Policja - GKRPA w Kołakach Kościelnych, - Ochrona zdrowia, - Zespół Interdyscyplinarny /grupy robocze/	2022-2026

3.	Promowanie wśród osób dorosłych, dzieci i młodzieży różnorodnych form spędzania czasu wolnego z pominięciem zachowań agresywnych.	- liczba i rodzaje działań (np.: rekreacyjnych, sportowych, profilaktycznych, terapeutycznych, itp.)	- Placówki Oświatowe, - OPS Kołaki Kościelne, -Policja - GKPiRPA w Kołakach Kościelnych	2022-2026
Cel szczegółowy 2: Zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób dotkniętych przemocą w rodzinie.				
1.	Udzielanie pomocy i wsparcia osobom doznającym przemocy w rodzinie pozostającym w środowisku zamieszkania poprzez: - poradnictwo specjalistyczne psychologiczne, pedagogiczne, prawne i socjalne, inne - wspólne interwencje policji i pracowników socjalnych.	- rodzaj i liczba udzielonych porad, - liczba podjętych interwencji	- Zespół Interdyscyplinarny /grupy robocze/ - OPS Kołaki Kościelne, -Policja - GKRPA w Kołakach Kościelnych, - Ochrona zdrowia, - Placówki Oświatowe	2022-2026
2.	Udzielenie pomocy osobom doświadczającym przemocy w rodzinie zmuszonym do opuszczenia miejsca zamieszkania poprzez: - udzielenie bezpiecznego schronienia ofiarom przemocy oraz dzieciom z rodzin z problemem przemocy domowej, - zapewnienie stacjonarnej pomocy specjalistycznej.	- liczba osób, którym udzielono schronienia, - liczba dzieci krzywdzonych skierowanych do rodziny zastępczej, - liczba i rodzaj pomocy specjalistycznej udzielonej ofiarom przemocy	- Zespół Interdyscyplinarny /grupy robocze/ - OPS Kołaki Kościelne, -Policja - Ochrona zdrowia	2022-2026
3.	Udzielanie informacji osobom dotkniętym przemocą w rodzinie, dotyczących m. in.: bezpiecznego schronienia, pozyskania zaświadczenia lekarskiego, praw osób będących ofiarami przemocy, numerów telefonów zaufania „Niebieska Linia”, „Pomarańczowa Linia” oraz rozpowszechnianie informacji o instytucjach i możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym	- liczba osób, które otrzymały informacje	- Zespół Interdyscyplinarny /grupy robocze/, - OPS Kołaki Kościelne, -Policja - GKRPA w Kołakach Kościelnych, - Ochrona zdrowia, - Placówki Oświatowe	2022-2026

4.	Współpraca w ramach zespołu interdyscyplinarnego/grupy roboczej poprzez: - diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie w której prowadzona jest procedura NK, - opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach, - monitorowanie sytuacji rodzin dotkniętych przemocą	- liczba posiedzeń zespołu interdyscyplinarnego/ grup roboczych w stosunku do osób, co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą w rodzinie, - liczba zdiagnozowanych rodzin, w których prowadzona jest procedura NK - liczba sporządzonych formularzy NK-C, w tym: liczba opracowanych i realizowanych planów pomocy, - liczba rodzin monitorowanych przez członków grupy roboczej	- Zespół Interdyscyplinarny /grupy robocze/, - OPS Kołaki Kościelne, -Policja - GKRPA w Kołakach Kościelnych, - Ochrona zdrowia, - Placówki Oświatowe	2022-2026
Cel szczegółowy 3: Zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.				
1.	Podjęcie działań w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty” wobec sprawców przemocy w rodzinie.	- liczba podjętych interwencji, - liczba sporządzonych formularzy NK - D, - liczba zawiadomień do Prokuratury bądź Sądu o popełnieniu przestępstwa z użyciem przemocy w rodzinie	- Zespół Interdyscyplinarny /grupy robocze/, - OPS Kołaki Kościelne, - Policja - Ochrona zdrowia, - GKPiRPA w Kołakach Kościelnych, - Placówki Oświatowe	2022-2026
2.	Udzielanie informacji osobom stosującym przemoc na temat programów korekcyjno – edukacyjnych	- liczba osób stosujących przemoc w rodzinie, którym zaproponowano udział w zajęciach korekcyjno – edukacyjnych w PCPR	Zespół Interdyscyplinarny /grupy robocze/	
3.	Podjęcie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu, w tym przeprowadzanie rozmów z osobami nadużywającymi alkoholu	- liczba wniosków o podjęcie stosownych działań w zakresie leczenia odwykowego - liczba osób, z którymi przeprowadzono rozmowy	- Zespół Interdyscyplinarny /grupy robocze/, - OPS Kołaki Kościelne, -Policja - GKRPA w Kołakach Kościelnych, - Ochrona zdrowia, - Placówki Oświatowe	2022-2026

Cel szczegółowy 4: Zwiększenie poziomu kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w celu podniesienia jakości i dostępności świadczonych usług.				
1.	Zapewnienie możliwości udziału w różnych formach doskonalenia zawodowego (wewnętrznego i zewnętrznego), których celem jest podnoszenie kwalifikacji oraz doskonalenie umiejętności osób pracujących bezpośrednio z osobami stosującymi przemoc, jak i doświadczającymi przemocy.	- liczba osób uczestniczących w szkoleniach, kursach, warsztatach, konferencjach, - liczba certyfikatów, zaświadczeń,	Zespół Interdyscyplinarny Gminy Kołaki Kościelne	2022-2026 (w zależności od środków finansowych)
2.	Zaopatrywanie się w wydawnictwa i literaturę fachową dotyczącą przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	- liczba pozyskanych materiałów, w tym: instruktażowo-edukacyjnych		2022-2026 (w zależności od środków finansowych)

3.4. Uwarunkowania realizacji Programu

Sprawne funkcjonowanie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie zakłada koordynację i spójność działań, w tym dobry przepływ informacji między partnerami - jednostkami pomocy społecznej, ochrony zdrowia, wymiaru sprawiedliwości, policją, instytucjami oświaty, kultury, sportu, organizacjami pozarządowymi i innymi zajmującymi się przemocą w rodzinie.

Pełna realizacja wyznaczonych celów jest uzależniona od stopnia zaangażowania tych podmiotów w stworzenie systemu umożliwiającego rodzinie uzyskanie specjalistycznego wsparcia i niezbędnej pomocy, by sama stała się niezależna, wydolna i zaradna.

Przy opracowaniu programu dokonano wszechstronnej oceny zewnętrznych i wewnętrznych czynników określających kondycję bieżącą i potencjał rozwojowy w kontekście przewidywanych szans i zagrożeń występujących w otoczeniu, stosując analizę SWOT, określając możliwości realizacji Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i ochrony ofiar przemocy w rodzinie dla gminy Kołaki Kościelne na lata 2022 – 2026.

3.5. Przewidywane efekty realizacji Programu

1. Systematyczne diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie,
2. Zwiększenie wrażliwości społecznej wobec aktów przemocy w rodzinie,
3. Zmiana postaw społecznych wobec zjawiska przemocy w rodzinie,
4. Zwiększanie dostępności profesjonalnej pomocy dla ofiar przemocy w rodzinie,
5. Zwiększanie kompetencji osób zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy domowej oraz pomagających ofiarom przemocy,
6. Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa członków rodzin doświadczających przemocy,
7. Zmniejszenie rozmiarów zjawiska przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

3.6. Monitoring i sprawozdawczość z realizacji Programu

Monitorowanie realizacji Programu odbywać się będzie w oparciu o sprawozdawczość podmiotów zaangażowanych. Sprawozdania z realizacji Programu podmioty składają do dnia 31 stycznia każdego roku do Ośrodka Pomocy Społecznej w Kołakach Kościelnych.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Kołakach Kościelnych do dnia 30 kwietnia każdego roku przedłoży Radzie Gminy sprawozdanie z realizacji Programu.

3.7. Środki finansowe na realizację Programu

Program będzie finansowany ze środków budżetu Gminy Kołaki Kościelne i Ośrodka Pomocy Społecznej w Kołakach Kościelnych, w tym: z wpływów z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, dotacji oraz ze środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł.

Realizacja działań ujętych w celach programu, w przypadku jednostek gminnych, w znacznej części będzie uzależniona od wielkości środków finansowych zaplanowanych w corocznych budżetach. Zadania Programu zlecone organizacjom pozarządowym będą uwarunkowane wielkością środków finansowych przewidzianych rokrocznie w budżecie gminy i samorządu województwa oraz własną kondycją finansową tych organizacji.

Spis treści

Wstęp	2
1. Charakterystyka przemocy w rodzinie	3
1.1. Zjawisko przemocy w rodzinie i jego skutki	3
1.2. Rodzaje i typy przemocy w rodzinie	7
1.3. Fazy cyklu przemocy.....	8
1.4. Rola stereotypów i przekonań na temat przemocy domowej.....	8
1.5. Prawo wobec problemu przemocy w rodzinie.....	9
1.6. Rodzaje pomocy osobom doznającym przemocy.....	10
2. Diagnoza środowiska lokalnego	12
2.1. Charakterystyka gminy Kołaki Kościelne.....	12
2.2. Analiza problemów społecznych na terenie gminy Kołaki Kościelne	14
2.3. Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie.....	17
2.3.1. Opis przeprowadzonych działań –charakterystyka	17
2.3.2. Zjawisko przemocy w gminie Kołaki Kościelne	19
2.3.3. Czynniki wpływające na zwiększenie poczucia bezpieczeństwa publicznego w gminie Kołaki Kościelne	20
2.3.4. Przypadki występowania przemocy w rodzinie na terenie gminy Kołaki Kościelne	21
2.3.5. Informacja o bezpośrednim kontakcie z przemocą rodzinną w gminie Kołaki Kościelne	21
2.3.6. Najczęstsze przyczyny przemocy w rodzinie według respondentów	22
2.3.7. Przemoc w rodzinie – sprawa prywatna czy nie? – opinie respondentów	22
2.3.8. W jakich rodzinach najczęściej występuje przemoc	23
2.3.9. Jak powinna zachować się ofiara przemocy w rodzinie	23
2.3.10. Ofiary przemocy w rodzinie w opiniach mieszkańców	24
2.3.11. Zdanie respondentów na temat wiedzy, kto jest najczęstszym sprawcą przemocy w rodzinie	25
2.3.12. Najczęściej występujące formy przemocy według respondentów	25
2.3.13. Okoliczności sprzyjające występowaniu agresji w rodzinie	26
2.3.14. Reakcja na przejaw przemocy w rodzinie według respondentów	27
2.3.15. Informacja na temat wiedzy o istnieniu Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego	28
2.3.16. Ocena wiedzy ankietowanych dotycząca świadomości o miejscu pomocy dla osób dotkniętych przemocą	28
2.3.17. Pomoc ofiarom przemocy na terenie gminy Kołaki Kościelne	29
2.3.18. Zmiany, jakie powinny nastąpić, aby skutecznie przeciwdziałać przemocy na terenie gminy Kołaki Kościelne	30
	42

2.3.19. Działania dotyczące osób doznających przemocy domowej na terenie gminy Kołaki Kościelne	31
2.3.20. Wnioski z przeprowadzonej ankiety na terenie gminy Kołaki Kościelne	31
2.4. Zasoby Gminy Kołaki Kościelne umożliwiające realizację Programu	32
2.5. Analiza SWOT.....	33
2.6. Założenia Programu	35
3. Wdrażanie Programu.....	36
3.1. Cel główny Programu	36
3.2. Cele szczegółowe Programu	36
3.3. Kierunki działań, wskaźniki, podmioty realizujące, harmonogram realizacji ..	37
3.4. Uwarunkowania realizacji Programu	40
3.5. Przewidywane efekty realizacji Programu.....	40
3.6. Monitoring i sprawozdawczość realizacji Programu.....	41
3.7. Środki finansowe na realizację Programu.....	41